

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A43008319
(Pievienota lietā Nr.A43008519)
A43-0083-19/14

LĒMUMS

Rīgā

2019.gada 1.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Linda Vīnkalna,
tiesneses Sandra Gintere un Indra Meldere,

piedaloties pieteicējas Rīgas pilsētas pašvaldības un trešās personas SIA „Getliņi EKO” pārstāvim /pers. A/, pieteicējas AS „Tīrīga” pārstāvjiem /pers. B/ un /pers. C/, atbildētājas – Latvijas Republikas – pusē pieaicinātās iestādes Konkurences padomes pārstāvjiem /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. I/ un /pers. J/, kā arī SIA „Getliņi EKO” juridiskās palīdzības sniedzējai /pers. K/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Rīgas pilsētas pašvaldības un AS „Tīrīga” pieteikumiem par Konkurences padomes 2019.gada 9.septembra lēmuma Nr.19 (protokols Nr.47, 2.§) „Par pagaidu noregulējumu” atcelšanu.

Administratīvā apgabaltiesa

konstatēja:

[1] Ar Konkurences padomes (turpmāk – padome) 2019.gada 9.septembra lēmumu Nr.19 (protokols Nr.47, 2.§) „Par pagaidu noregulējumu” (turpmāk – Lēmums):

1) Rīgas pilsētas pašvaldībai (turpmāk arī – pašvaldība) un SIA „Getliņi EKO” (turpmāk – Getliņi) noteikts pienākums nekavējoties apturēt 2019.gada 14.jūnija koncesijas līguma „Par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešanu” (turpmāk – Koncesijas līgums) izpildi no noslēgšanas brīža daļā, kas skar nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu;

2) pašvaldībai un Getliņiem noteikts pienākums atturēties no darbībām, kuras pielīdzināmas lēmumā konstatētajam Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk – LESD) 102.panta iespējamam pārkāpumam;

3) pašvaldībai noteikts pienākums nekavējoties atsaukt atkritumu apsaimniekošanas līgumu uzteikumus, kuri nosūtīti atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem bija spēkā esoši atkritumu apsaimniekošanas līgumi pirms Koncesijas līguma noslēgšanas;

4) pašvaldībai noteikts pienākums nekavējoties informēt atkritumu radītājus tās administratīvajā teritorijā par sadzīves atkritumu apsaimniekotājiem, ar kuriem pašvaldībai bija noslēgti līgumi pirms Koncesijas līguma noslēgšanas;

5) pašvaldībai un Getliņiem noteikts pienākums nekavējoties iesniegt padomē plānu, kādā pašvaldība un Getliņiem nodrošina konkurences noteikumu ievērošanu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū.

Lēmums pamatots šādi.

[1.1] Pašvaldība vienas publiskās un privātās partnerības (turpmāk – PPP) procedūras ietvaros, nosakot Rīgu kā vienu apsaimniekošanas zonu, noslēdza Koncesijas līgumu ar vienu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju. Noslēdzot minēto līgumu, pašvaldība neievēroja tās saistošajos noteikumos noteikto un padomes norādīto par konkurences nodrošināšanas nepieciešamību, tostarp noteikt Rīgā vairākas apsaimniekošanas zonas, lai tirgū paralēli varētu darboties vairāki atkritumu apsaimniekotāji.

Getliņi un iepirkuma uzvarētāja – SIA „CREB Rīga” (turpmāk – CREB) – dibināja kopsabiedrību AS „Tīrīga” (turpmāk – Tīrīga vai kopsabiedrība). No noslēgtā dibināšanas līguma izriet, ka Getliņi pieder Tīrīga 10 % akciju, bet CREB – 90 % akciju. Tīrīga valde sastāv no trim valdes locekļiem – diviem CREB un viena Getliņu pārstāvja. Pašvaldība un Getliņi iesaistās Tīrīga ikdienas darbā kopā ar izvēlēto partneri CREB un veic to privāto tiesību jomā.

Kopsabiedrības izveidē PPP ietvaros kopsabiedrības dalībnieki veic saimniecisko darbību, un līdz ar to pašvaldības un Getliņi darbība, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību, tostarp nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniegšanai, tāpat kā pati pakalpojumu sniegšana, ir atzīstama par saimniecisko darbību. Apstākļi, ka pašvaldība un Getliņi izvēlas partneri atbilstoši Publiskās un privātās partnerības likumam, nemaina konkrētās darbības saimnieciskās darbības raksturu. Ņemot vērā minēto, pašvaldība un Getliņi atzīstami par tirgus dalībnieku Konkurences likuma un LESD piemērošanai.

Izvēlētā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma veida pamatotība un izpilde, ciktāl tiek veikta vai plānots veikt saimniecisko darbību, ir pakļauta Konkurences likuma 3.pantam un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) konkurences tiesībām.

[1.2] Padome, pamatojoties uz Padomes 2002.gada 16.decembra Regulu (EK) Nr.1/2003 par to konkurences tiesību īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82.pantā (turpmāk – Regula 1/2003), un Konkurences likuma 30.pantu,

pagaidu noregulējumu var piemērot, ja tās rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par iespējamu ES konkurences tiesību pārkāpumu, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.

Pašvaldībai ir administratīva vara vienpersoniski kontrolēt un ietekmēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas procesu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Getliņi ir pašvaldībai piederoša kapitālsabiedrība un neizbēgams sadarbības partneris kā Koncesijas līguma ietvaros, īstenojot Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas (turpmāk – SAAS) izveidi, tā arī vertikāli integrētā atkritumu apglabāšanas tirgū Pierīgas reģionā, tostarp Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Pašvaldība un Getliņi atrodas dominējošā stāvoklī nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, vienlaikus Getliņi atrodas arī dominējošā stāvoklī atkritumu apglabāšanas tirgū Rīgas un Pierīgas reģionā. Ievērojot to, ka Tīrīga būs vienīgais nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniedzējs turpmākos 20 gadus, šāda rīcība maina tirgus struktūru, likvidējot pastāvošo konkurenci un uz 20 gadiem slēdzot nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu tirgu jauniem tirgus dalībniekiem. Vienlaikus, šādā veidā izslēdzot konkurenci nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tiek ierobežota konkurence arī ar konkrēto tirgu saistītajos tirgos, piemēram, pārstrādes tirgos.

[1.3] Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta PPP procesā pasūtītajā pētījumā „Pētījums par Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības perspektīvām” (turpmāk – pētījums), ko veikušas SIA „Geo Consultants” un SIA „Konsorts”, ietvaros nav vērtētas alternatīvas, kas apsver sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā sniegšanu vairākiem pakalpojumu sniedzējiem. Pētījumā nav vērtējuma par izvēlētajās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas efektivitātes ieguvumiem, ja tiktu saglabāta konkurence nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū. Līdz ar to pētījums veikts un tajā paredzētais risinājums nav īstenots uz ekonomiska novērtējuma pamata.

Padome secinājusi, ka, nododot visu Rīgas pilsētas atkritumu apsaimniekošanu vienam apsaimniekotājam, ilgtermiņā mazināsies konkurētspējīgu tirgus dalībnieku, kas varētu paralēli apkalpot Rīgas tirgu, skaits, kā arī tiek nostiprināta konkrētā tirgus dalībnieka vara, garantējot būtiskas priekšrocības, startējot konkursā uz nākamo termiņu.

Pētījumā nav veikta detalizēta analīze par tirgū esošo pakalpojumu sniedzēju infrastruktūru. Pētījumā visas analizētās alternatīvas paredz, ka ir nepieciešama būtiska infrastruktūras atjaunošana (piemēram, atkritumu savākšanas transportlīdzekļu parka atjaunošana), taču nav vērtēts, kādā stāvoklī ir tirgū esošā infrastruktūra un kāds būtu investīciju ietaupījums, ja tiktu konstatēts, ka pilnā vai daļējā apmērā nepieciešamā infrastruktūra tirgū jau ir pieejama un to nav nepieciešams atjaunot. Jebkurā gadījumā nav analizēts, kāpēc visefektīvākais veids vides, kvalitātes vai pārvaldības prasību izpildei ir

investīciju veikšana, nesaglabājot konkurenci nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū.

Saglabājot konkurenci, tiktu būtiski samazināts investīcijām nepieciešamais apjoms, jo tas tiktu pakļauts savstarpējam konkurences spiedienam, kā arī konkrēto tirgu ir iespējams attīstīt uz jau esošās infrastruktūras bāzes. Pētījuma ietvaros nav atspoguļots tirgū esošo dalībnieku viedoklis par noteikto mērķu sasniegšanas iespējām attīstot esošo sistēmu, piesaistot investīcijas un atjaunojot nepieciešamo infrastruktūru konkurences, nevis monopolstāvokļa apstākļos. Ne pētījumā, ne tā pielikumos nav detalizētu aprēķinu, kas pamatotu nepieciešamo investīciju apjomu un to, kā pētījuma autori ir nonākuši pie attiecīgā izmaksu apmēra. Pētījums neanalizē, kāpēc pakalpojumu visefektīvāk var nodrošināt tikai viens atkritumu apsaimniekotājs.

Padomes ieskatā investīciju pakāpeniska ieviešana, attiecīgi pagarinot ieguldīšanas periodu, varētu sabalansēt ievērojamo finansiālo slogu. Pētījumā izdarītajiem pieņēmumiem to izcelsmes avots vai aprēķini nav skaidri definēti vai pārbaudāmi.

Projekta aprēķini balstīti tikai uz pieņēmumu, līdz ar to arī izdarītie secinājumi un attiecīgie projekta aprēķini ir apšaubāmi.

[1.4] Eiropas Savienības Tiesa atzinusi, ka nav nozīmes tam, vai darbība attiecas uz faktisku tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja dominējošais uzņēmums cenšas likvidēt konkurentu no iekšējā tirgus, kad ir pierādīts, ka šāda likvidēšana ietekmēs konkurences modeļus iekšējā tirgū. Tiesu praksē ir nostiprināts, ka ir pietiekams secinājums, ka tirgus dalībnieka ļaunprātīga rīcība var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Getliņu rīkotais konkurss PPP ietvaros paredzēja potenciālu līgumpartneru – atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju – piesaisti no citām ES dalībvalstīm.

Eiropas Komisija lietā SA.46228 (2016/N) – Dalītas atkritumu savākšanas sistēmas attīstīšana – vērtēja Latvijas valsts atbalsta piešķiršanu sākotnējiem ieguldījumiem atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Atbalsts paredzēts atkritumu dalītas savākšanas sistēmas attīstībai ar mērķi veicināt dažāda veida atkritumu atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju. Atbalsta pasākums paredz piešķirt atbalstu tiešo dotāciju veidā tirgus dalībniekiem, kas īsteno ieguldījumu projektus atkritumu apsaimniekošanas nozarē. Atbalsta pasākums rada ekonomiskas priekšrocības, jo tas saņēmējiem ļauj samazināt ieguldījumu izmaksas, kuras tiem citādi būtu jāsedz, lai attīstītu šāda veida projektus. Tādējādi tas var radīt vai draud radīt konkurences kropļojumus, atsevišķiem tirgus dalībniekiem, kuri shēmas ietvaros saņem atbalstu, dodot priekšroku attiecībā pret tiem, kuri to nesaņem. Tā kā atbalsta shēma sekmē ieguldījumus vienā konkrētā ekonomikas nozarē, pastāv arī konkurences kropļojumu risks nozaru līmenī, jo no shēmas izslēgtās nozares ir nelabvēlīgākā situācijā salīdzinājumā ar nozari, kurai shēma ir paredzēta.

Veicot konkrētā pārkāpuma izvērtējumu, jāņem vērā, ka Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā esošo iedzīvotāju skaits veido aptuveni vienu trešdaļu no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita un tādējādi aptver būtisku

daļu no Latvijā apsaimniekojamo mājsaimniecību skaita. Veiktajā pētījumā norādīts, ka Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50 % no Latvijā radītā sadzīves atkritumu apjoma. Turklāt, ja kvalitatīvie rādītāji netiek sasniegti Rīgas pilsētā, tos nebūs iespējams sasniegt valsts griezumā, kas var rezultēties ES pārkāpuma procedūras ierosināšanā pret Latviju.

[1.5] Koncesijas līguma rezultātā tiks ietekmēts arī ar konkrēto tirgu saistītais tirgus – sadzīves atkritumu pārstrādes tirgus un tirdzniecība. Minētā pārkāpuma rezultātā būtiski lielākus otreizējo izejvielu apjomus pārstrādātājiem piedāvās viens tirgus dalībnieks (kas attiecībā uz PET pārstrādi ir uzskatāms par vertikāli integrētu – SIA „Eco Baltia vide” ietilpst koncernā, kas veic PET pārstrādi Latvijā), kamēr citu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju pārstrādei piedāvātais apjoms būtiski samazināsies.

Šāda publisko partneru rīcība, pilnībā izslēdzot konkurenci konkrētajā tirgū uz 20 gadiem, nav ekonomiski attaisnojama LESD 102.panta kontekstā un ir iespējami konkurenci mazāk ierobežojuši veidi, kuru ietvaros ir iespējams efektīvi un konkurences apstākļos sniegt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un pārvaldāšanas pakalpojumu Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas ietvaros.

[1.6] Koncesijas līguma saimnieciskās darbības raksturs izriet no pašvaldības izvēlētā atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas veida, t.i. Koncesijas līguma, kas slēgts institucionālās publiskās partnerības ietvaros.

Kopsabiedrības dibināšana, kas paredz pašvaldības un Getliņu iesaisti, cita starpā, nešķirotu un dalītu sadzīves atkritumu savākšanas un pārvaldāšanas pakalpojuma nodrošināšanā, norāda uz publiskās personas iesaisti komercdarījumos par pakalpojumu sniegšanu.

Saimnieciskā darbība no pašvaldības un Getliņu puses lietas ietvaros vērtējama kā darbību kopums, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību pakalpojumu sniegšanai, kur izrietoši kopsabiedrības ietvaros konkrētais pakalpojums ar pašvaldības un Getliņu iesaisti arī tiek nodrošināts.

Peļņas faktiskai gūšanai nav izšķirošas nozīmes, lai darbībai piemistu saimnieciskās darbības daba un saimnieciskās darbības veicējs tiktu uzskatīts par tirgus dalībnieku. Starp Getliņiem un CREB 2019.gada 14.jūnijā noslēgtais akcionāru līgums „Par savstarpējām tiesiskajām attiecībām projekta „Rīgas pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana” īstenošanai izveidotās kopsabiedrības ietvaros” (turpmāk – akcionāru līgums) paredz pašvaldībai un Getliņiem ienākumus no dividendēm proporcionāli tā īpašumā esošo akciju skaitam, kas ir tieša no izveidotā sadarbības modeļa izrietoša peļņa.

Ar lietas apstākļiem nav salīdzināmi apstākļi Eiropas Savienības Tiesas spriedumā 30/87 *Bodson pret Pompes funebres* lietā (turpmāk – *Bodson* lieta), un tādējādi tā šajā gadījumā nav piemērojama. *Bodson* lietā slēgtie koncesijas līgumi par konkrētā pakalpojuma sniegšanu starp komūnām un to izvēlētiem privātiem partneriem paredzēja pilnīgu tiesību nodošanu.

[1.7] Pagaidu noregulējuma mērķis ir nodrošināt, ka izmeklēšanas laikā netiek nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kura

novēršana varētu būt apgrūtināta brīdī, kad tiek pieņemts galīgais lēmums lietā. Pagaidu noregulējuma mērķis ir panākt, ka galīgais lēmums lietā ir efektīvs.

Atbilstoši Konkurences likuma 30.pantā norādītajam padomes rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas liecina par iespējamo ES konkurences tiesību pārkāpumu, nevis padomei ir jāpierāda iespējamais pārkāpums.

Regulas 1/2003 8.pantā precizēts, ka tajā definētais pierādīšanas standarts attiecas uz Eiropas Komisijas pieņemtajiem lēmumiem. Turklāt ar nacionālo tiesību normatīvo regulējumu nevar tikt piešķirtas tiesības dalībvalstij piemērot LESD.

[1.8] Konkrētā tirgus noslēgšana konkurencei 20 gadu periodā tirgū, kurā iepriekš pastāvējusi konkurence, šajā laika periodā potenciāli liedzot attiecīgā pakalpojuma sniedzējiem gan vietējā, gan pārrobežu mērogā piekļuvi tirgum, norāda uz publisko partneru tirgus varas ļaunprātīgu izmantošanu. Savukārt atkritumu apglabāšanas tirgus var tikt vērtēts kā saistītais tirgus.

No Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Tiesas prakses izriet, ka katras dalībvalsts teritorija *de facto* veido būtisku daļu no iekšējā tirgus, neatkarīgi no tās lieluma.

[1.9] Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija jeb OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) norāda, ka, lai gan atkritumu apsaimniekošanas joma ir stingri regulēta, lai sasniegtu normatīvajos aktos noteiktos vides u.c. mērķus, jebkurā situācijā ir jāveic izvērtējums, vai attiecīgie mērķi var tikt sasniegti konkurenci neierobežojošā veidā.

Padome neapstrīd visu PPP uzraugošo institūciju sniegtos atzinumus, kurus tās sniegušas savas kompetences ietvaros, taču norāda, ka vienīgi padomes kompetencē ir vērtēt tirgus dalībnieku rīcības atbilstību konkurences noteikumiem un konstatēt iespējamu konkurenci regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu, tostarp konstatēt LESD 102.panta pārkāpumu. Vienlaikus to, ka, īstenojot PPP, ir jāievēro ne tikai PPP jomas normatīvie akti, bet tam ir saistoši arī citi, t.sk. konkurenci regulējošie normatīvie akti, norādījusi arī Finanšu ministrija.

[1.10] Padome jau vairākkārt iepriekš ir paudusi bažas par plānoto PPP, kā arī pieņemtā lēmuma iespējamo ietekmi uz konkurenci. Tāpat padome ir lūgusi skaidrot vairākus ar PPP saistītus apstākļus, lai panāktu, ka tiek nodrošināta godīga konkurence. Tostarp padome ir norādījusi, ka pēc iepazīšanās ar pētījumu nav guvusi pārliecību, ka tajā ir pietiekoši izvērtēta izvēlētais PPP ietekme uz konkurenci.

Padome ierosināja lietu drīz pēc tam, kad tika noslēgts Koncesijas līgums un apkopotie iegūtie pierādījumi.

[1.11] Konkrētā tirgus modeļa izvēli atkritumu apsaimniekošanas jomā attaisno konkrētā tirgus situācija. Padomes ieskatā pētījumā identificētās problēmas un atkritumu apsaimniekošanas nozarē sasniedzamos mērķus ir iespējams sasniegt arī citos, konkurenci neizslēdzošos veidos.

Pašvaldības un Getliņi secinājumam par Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas sadalīšanu vairākās atkritumu apsaimniekošanas zonās nav izšķirošas

nozīmes, jo nodrošināt, kā tiek izpildītas LESD 102.panta prasības, ir paša dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka patstāvīga atbildība.

Katrai pašvaldībai atkritumu apsaimniekošanas organizēšana jāveic veidā, kas ievēro konkurences noteikumus.

[1.12] Padome, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas prezidenta rīkojumu C-149/95 *Atlantic Container Line* lietā, norāda, ka, ja iespējamā pārkāpuma rezultātā var tikt ietekmēta tirgus struktūra, tas jau ietver sevī būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, jo tirgus struktūras izmaiņu rezultātā notiek būtiskas izmaiņas sistēmā ietvarā, kurā viss tirgus, tostarp tā dalībnieki, darbojas. Tā rezultātā var rasties pārmaiņas tirgū, kuras vēlāk, pieņemot galīgo lēmumu, var būt ļoti grūti izmainīt uz esošo tirgus situāciju.

Iespējamā LESD 102.panta pārkāpuma neizbeigšanas rezultātā radīsies būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kas prasa pagaidu noregulējuma piemērošanu.

Neatkarīgi no laika perioda, kādā konkrētas darbības plānots īstenot, kaitējuma tūlītējais raksturs jau izriet no tirgus struktūras izmaiņām. Tādējādi, vērtējot pagaidu noregulējuma piemērošanas nepieciešamību, nozīme ir vēlāk pieņemtā galīgā lēmuma efektivitātes nodrošināšanai.

[2] Tīrīga vērsās tiesā ar pieteikumu (ar papildinājumiem) par Lēmuma atcelšanu. Pieteikumā, tā papildinājumos un rakstveida paskaidrojumos par pašvaldības pieteikumu norādīti šādi argumenti.

[2.1] Padomes uzliktais pienākums nekavējoties apturēt Koncesijas līguma izpildi no noslēgšanas brīža daļā, kas skar nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, skar Tīrīgas intereses. Pašvaldība un Getliņi noslēguši Koncesijas līgumu ar Tīrīgu, un atbilstoši minētajam Tīrīgai ir pienākums sniegt ar sadzīves atkritumu apsaimniekošanu saistītus pakalpojumus Rīgas pilsētas iedzīvotājiem. Koncesijas līgumu turklāt nevar apturēt ne tiesiski, ne praktiski ar atpakaļejošu datumu. Tīrīga ir jau ieguldījusi līdzekļus un veikusi darbības, lai pildītu minētā līguma noteikumus. Koncesijas līguma izpildes apturēšana radīs tiesisko nenoteiktību attiecībā uz Tīrīga jau izpildīto līguma saistību sekām un padarīs par neiespējamu tai līgumā noteikto saistību turpmāku izpildi.

Tīrīga pieaicināta trešās personas statusā lietā iestādē, un padome atzinusi, ka tās tiesības un tiesiskās intereses var ietekmēt iznākums lietā. Tīrīga uzskata, ka tai ir tiesības pārsūdzēt Lēmumu pilnībā.

[2.2] Pašvaldība un Getliņi bija saņēmuši visu Publiskās un privātās partnerības likuma 8.pantā norādīto uzraudzības iestāžu saskaņojumus un atzinumus koncesijas procedūras turpināšanai. Savukārt padome, pārsniedzot savas kompetences robežas, prettiesiski iejaucās tiesiski noritējušas koncesijas procedūras rezultātā noslēgta privāttiesiskā Koncesijas līguma izpildē.

[2.3] Ne pašvaldības, ne Getliņu darbībās nevar tikt konstatēts LESD 102.panta pārkāpuma sastāvs.

No Atkritumu apsaimniekošanas likuma 21.panta izriet tirdzniecības ar atkritumiem starp dalībvalstīm aizliegums. Sadzīves atkritumi nevar tikt izvesti arī ārpus konkrētā apsaimniekošanas reģiona un vēl jo vairāk – ārpus Latvijas.

[2.4] Pašvaldībai uzliktais pienākums atsaukt atkritumu apsaimniekošanas līgumu uzteikumus ir prettiesisks. Ievērojot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 2.panta 2.punktā un Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta pirmajā daļā paredzēto, pašvaldībai nav tiesiska pamata atcelt PPP regulējošo normatīvo aktu noteiktajā kārtībā izvēlēta atkritumu apsaimniekotāja rezultātus, kā arī piešķirt šīs apsaimniekošanas tiesības no jauna trešajām personām bez publiskā iepirkuma vai PPP procesa veikšanas. Minēto nemaina arī tas, ka pašvaldībai iepriekš ar attiecīgajām trešajām personām bija noslēgti līgumi.

No Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta astotās daļas izriet, ka sadzīves atkritumu apsaimniekotāju līgumi ar atkritumu radītājiem un valdītājiem zaudē spēku triju mēnešu laikā no brīža, kad pašvaldība ir noslēgusi līgumu ar jauno sadzīves atkritumu apsaimniekotāju. Uz minētās normas pamata Koncesijas līguma noslēgšanas dienā spēku zaudēja visi līdzšinējie atkritumu apsaimniekotāju Rīgā noslēgtie līgumi ar sadzīves atkritumu radītājiem un valdītājiem.

Pašvaldībai likumā noteiktais jāievēro, un padome kā valsts pārvaldes iestāde nav tiesīga piešķirt pašvaldībai likumā neparedzētas tiesības.

[2.5] Pašvaldībai, ja nav ievērota atkritumu apsaimniekošanas tiesību piešķiršanas procedūra un noslēgts attiecīgs apsaimniekošanas līgums, nav tiesiska pamata sniegt atkritumu radītājiem padomes norādīto informāciju par sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, ar kuru pašvaldība bija iepriekš tiesīgi noslēgusi līgumu un ar kuru iedzīvotāji var slēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus. Minētais pienākums nav izpildāms, jo ir prettiesisks.

[2.6] Normatīvie akti neparedz padomei kompetenci uzraudzīt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pašvaldības teritorijā. Atbilstoši likuma „Par pašvaldībām” 15.panta pirmās daļas 1.punktam pašvaldība organizē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, savukārt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) kompetencē atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta piektajai daļai ietilpst pārraudzīt pašvaldību darbību minētā likuma ietvaros. Savukārt no Konkurences likuma 6.pantā norādītajiem padomes uzdevumiem un minētā likuma 7.pantā norādītajām padomes funkcijām neizriet, ka padome varētu uzlikt pienākumu pašvaldībai atskaitīties padomei par to, kā pašvaldība organizē savā teritorijā sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

[2.7] Apstākļi, ka pašvaldība ar Getliņiem pildīs ar Tīrīga noslēgto Koncesijas līgumu, nevar nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei. Atbilstoši Konkurences likuma 27.pantam padomei lietas izmeklēšana ir jāpabeidz un lēmums jāpieņem līdz 2020.gada 18.janvārim. Lai gan minētajā normā ir paredzētas padomes tiesības pagarināt lietas izmeklēšanu uz laiku līdz vienam gadam (ja ir objektīvi iemesli) vai līdz diviem gadiem (ja nepieciešama ilgstoša faktu konstatācija), tomēr ilgāk par diviem gadiem padome nav tiesīga šo lietu izmeklēt. Pat maksimāli pieļaujamajā divu gadu termiņā konkurencei nevar tikt nodarīts neatgriezenisks un būtisks kaitējums. Ja

pašvaldība būtu izvēlējusies organizēt publisko iepirkumu procedūru, tā līgumu slēgtu uz piecu vai pat septiņu gadu termiņu, kas ir ievērojami garāks termiņš kā padomes tiesības izmeklēt ierosināto lietu.

Padome līdz pat 2019.gada jūlijam nesaskatīja savas tiesības un kompetenci iejaukties pašvaldības organizētajā koncesijas procedūrā un nesaskatīja ne Konkurences likuma, ne LESD pārkāpumu. Iepriekšējā saziņā ar padomi nebija nekādu norāžu uz konkrētu konkurences tiesību pārkāpumu, par ko padome varētu piemērot sodu.

Ar Lēmumu padome konstatēja konkurences tiesību pārkāpumu tajās pašvaldības darbībās, par kurām sākotnēji padome norādīja, ka var sniegt tikai atzinumu. Tikai 2019.gada 19.jūlijā visi trīs paziņojuma un vēlāk arī Lēmuma adresāti uzzināja, ka padome, pretēji iepriekš norādītajam, ir saskatījusi savas tiesības iejaukties un vērtēt pašvaldības darbības, pildot tās autonomo funkciju.

[2.8] Pašvaldība lēmumu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju izvēlēt PPP procedūrā, organizējot koncesijas procedūru, pieņēma jau 2017.gada 14.februārī. Tātad padomes iebildumi pēc būtības attiecas uz pašvaldības pirms vairāk nekā diviem gadiem pieņemto lēmumu, un padome ierosināja lietu vairāk nekā divus gadus pēc tam, kad kļuva zināms, ka pašvaldība organizēs koncesijas procedūru. Koncesijas līguma noslēgšana ir pašvaldības izvēlēta atkritumu apsaimniekošanas veida izvēles un realizēšanas sekas, un tā nepakļaujas padomes kontrolei.

Padome nav ievērojusi Konkurences likuma 26.panta pirmajā daļā noteikto lietas ierosināšanas un informācijas iegūšanas kārtību, kas liecina, ka tā sākotnēji pati nesaskatīja savu kompetenci ierosināt lietu par konkurences tiesību pārkāpumu.

Padomes vilcināšanās dēļ pieļauta arī labas pārvaldības principa neievērošana.

[2.9] Ministru kabineta rīkojuma izdošana pierāda, ka padome, pieņemot Lēmumu un uzliekot tiesiskos pienākumus, nenovērtēja tās sekas, ko radīs. Nosakot Lēmuma 3. un 4.punktā noteiktos tiesiskos pienākumus, padome acīmredzami nav ņēmusi vērā Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta astotajā daļā noteikto, kas padara par neiespējamu reversēt un atgriezt tiesisko situāciju starp pašvaldību un atkritumu apsaimniekotājiem, kā arī starp atkritumu apsaimniekotājiem un atkritumu radītājiem un valdītājiem tādā pašā stāvoklī, kāda tā bija pirms Koncesijas līguma noslēgšanas.

Ministru kabinets atzina, ka Lēmuma pieņemšanas rezultātā var veidoties situācija, ka sadzīves atkritumi Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā no 2019.gada 15.septembra netiek savākti un atbilstoši apsaimniekoti, kas savukārt var izraisīt antropogēnu katastrofu ar tālāk ejošām sekām. Neatbilstoši izmesti un neapsaimniekoti atkritumi rada antisemitārus, antisociālus apstākļus, kaitējumu videi un cilvēku veselībai.

[2.10] Iestādei nevar uzlikt tiesisko pienākumu, kas ir jāpilda trešajai personai un kura izpilde ir atkarīga no trešās personas.

Padome nav vērtējusi pēc būtības Tīrīgas iebildumus par to, kā tiesiskie pienākumi ietekmēs Tīrīgu. Turklāt Padome nav noskaidrojusi Tīrīgas viedokli

par tādiem tiesiskajiem pienākumiem, kādus tā noteica Lēmumā un kas bija atšķirīgi no paziņojumā norādītajiem.

[2.11] Pieņemot Lēmumu, Padome ignorējusi tai sniegtās SIA „Lautus” un SIA „Pilsētvides serviss” atbildes. Minētie uzņēmumi kopā personu apvienības sastāvā piedalījās kā pretendenti Koncesijas procedūras konkursā. No to paskaidrojumiem izriet, ka pašvaldības un Getliņu darbībās nav saskatāmi pārkāpumi koncesijas procedūras organizēšanā un norisē, tie rēķinājās ar šādu rezultātu, ka tiem var nākties atstāt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgu Rīgā, kam tie bija gatavi. Ar Lēmumu faktiski padome cenšas pasargāt konkurentus no konkurences, pēc zaudēta iepirkuma tiem atgriežot konkurences cīņā zaudētas tiesības, lai gan tie pauduši domu neturpināt darbību konkrētajā tirgū.

[2.12] Padome publiski paziņoja par savu lēmumu piemērot pagaidu noregulējumu, lietā nesagaidot Lēmuma adresātu paskaidrojumus, kas radīja iedzīvotājos apjukumu un mazināja to aktivitāti atkritumu apsaimniekošanas līgumu ar Tīrīgu pārslēgšanā.

[2.13] Koncesijas piešķiršana nav saimnieciskā darbība LESD 102.panta izpratnē. *Bodson* lietā skaidrots, ka uzņēmumiem adresētās LESD konkurences normas neattiecas uz publiskā partnera veiktu koncesijas piešķiršanu.

[2.14] Getliņi nedarbojas konkrētajā tirgū, kurā pēc padomes ieskata notiek dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

[2.15] Lēmums, vienošanās vai prakse var ietekmēt tirdzniecību dalībvalstu starpā tikai tad, ja, ņemot vērā faktisko un tiesisko apstākļu kopumu, ar pietiekamu iespējamības pakāpi var paredzēt, ka tie tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli var ietekmēt tirdzniecības plūsmas dalībvalstu starpā tādējādi, ka tas var negatīvi ietekmēt vienotā, starp valstīm izveidotā tirgus mērķu īstenošanu. Turklāt šāda ietekme nevar būt maznozīmīga.

[2.16] Konkrētā tirgus noslēgšana konkurencei 20 gadu periodā pati par sevi nav kvalificējama kā dominējošā stāvokļa izmantošana.

LESD 102.pants neaizliedz nedz monopola izveidošanu, nedz pastāvēšanu. LESD 102.pants noteic monopoliem adresētus uzvedības noteikumus. Taču Lēmums pieņemts lietā, kurā par pārkāpumu uzdota pati monopola rašanās. Kā skaidrojusi Eiropas Savienības Tiesa, dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumā neietilpst publiskajai varai adresēts aizliegums uzņēmumam piešķirt ekskluzīvas tiesības, kā arī tas vien, ka tiek radīts dominējošais stāvoklis, pats par sevi nav pretrunā ar LESD 102.pantu.

Līdz ar to padomes saskatītais pirmšķietamais pārkāpums – ekskluzīvu tiesību piešķiršana – ir rīcība, kura neietilpst LESD 102.panta tvērumā.

[2.17] Lēmums neietver ticamu pamatojumu, ka Koncesijas līguma darbība līdz 2021.gada 18.jūlijam radītu būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.

[2.18] Attiecībā uz Konkurences likuma 30.panta piemērošanu Tīrīga norādījusi, ka vārdu savienojums „iespējamais pārkāpums” nav interpretējams kā norāde uz iestādei sasniedzamo pierādīšanas standartu. Par „iespējamo pārkāpumu” Konkurences likumā teikts vairākās normās, tostarp normā par

lietas ierosināšanas pamatu un normā par lietas izmeklēšanas kārtību. Lai gan lieta var tikt ierosināta un izmeklēta, tostarp pastāvot minimāliem pierādījumiem par pārkāpumu, tomēr pašsaprotami, ka šādā gadījumā pagaidu noregulējums nevar tikt apsvērts.

No Eiropas Savienības Tiesas prakses izriet, ka pagaidu pasākumi drīkst tikt noteikti tikai, ja zināmu uzņēmumu darbības *prima facie* ir tādas, kas veido Kopienas konkurences normu pārkāpumu, par kuru ar Eiropas Komisijas lēmumu var tikt uzlikts naudas sods. Proti, padomes apgalvojums par pierādīšanas standartu pagaidu noregulējuma lietā – ka Konkurences likums neparedz pienākumu pirmšķietami konstatēt pārkāpumu – ir kļūdains.

[2.19] Tīrīga atsaucas uz likuma „Par pašvaldībām” 6.panta pirmās daļas 1.punktā, 7.panta pirmajā un otrajā daļā un 15.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto un norāda, ka atkritumu apsaimniekošana ir pašvaldības autonoma funkcija, kuru tā pilda publisko tiesību jomā.

Kā norāda tiesību zinātņu doktors /pers. Z/ 2019.gada 17.septembra viedoklī, ar Koncesijas līgumu tiek piešķirtas tiesības sniegt atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus, un šīm tiesībām ir publiski tiesisks raksturs. Gan Publisko iepirkumu likuma 2.panta 2.punktā, gan Publiskās un privātās partnerības likuma 2.panta pirmajā daļā kā viens no abu likumu mērķiem noteikts nodrošināt piegādātāju un privāto partneru brīvu konkurenci.

Gan publiskā iepirkuma procedūrā, gan PPP procedūrā attiecīgi piegādātāji un privātie partneri savstarpēji konkurē, iesniedzot savu piedāvājumu. Konkurence starp privātajiem partneriem bija koncesijas procedūras laikā, kad tie gatavoja un iesniedza savus piedāvājumus.

[2.20] Pašvaldība, izvēloties organizēt Koncesijas procedūru, bija izvēlējusies vienu no likumdevēja noteiktajiem veidiem sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēlei, nodrošinot konkurenci par tirgu – par tiesībām kļūt par privāto partneri, dibināt kopsabiedrību un slēgt Koncesijas līgumu.

Padome prettiesiski un ārpus savas kompetences iejaucas pašvaldības autonomās funkcijas izpildē, spiežot pašvaldībai nodrošināt konkurenci atkritumu apsaimniekošanā Rīgā tādā veidā, kādu likumdevējs nav paredzējis. Arī citās pašvaldības iedzīvotājiem ir pienākums noslēgt līgumu ar vienu pašvaldības izvēlēto atkritumu apsaimniekotāju, un iedzīvotājiem nav iespējams konkurences apstākļos izvēlēties starp vairākiem atkritumu apsaimniekotājiem.

[2.21] Pašvaldības izvēlētais 20 gadu periods, uz kuru noslēgts Koncesijas līgums, atbilst likumā noteiktajam termiņam. Likumprojekta tapšanas gaitā likumdevējs neatbalstīja padomes izteiktos iebildumus un pieņēma Atkritumu apsaimniekošanas likuma 18.panta septīto daļu redakcijā, kas paredzēja, ka normatīvajos aktos par PPP noteiktajā kārtībā līgumu var slēgt uz laiku, kas nav ilgāks par 20 gadiem.

[2.22] Augstākās tiesas 2015.gada 23.janvāra spriedumā lietā Nr.SKA-17/2015 atzīts, ka tiesai nav tiesiska pamata ierobežot pašvaldības rīcības brīvību un likt tai obligāti izvēlēties pakalpojuma sniedzēju vienā no šiem veidiem. Tādējādi atzīta pašvaldības rīcības brīvība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanā, kuru nevar ierobežot un arī kontrolēt.

Tas nozīmē, ka arī valsts pārvaldes iestāde, t.i., padome, nav tiesīga to kontrolēt. Savukārt Administratīvā apgabaltiesa, vērtējot Lēmuma tiesiskumu, nav tiesīga iejaukties pašvaldības darbībās, organizējot sadzīves atkritumu apsaimniekošanu PPP procedūras veidā. Apgabaltiesa var tikai pārbaudīt, vai padome rīkojusies savas kompetences robežās un ir pareizi konstatējusi Konkurences likuma 30.panta pirmajā daļā noteiktā pagaidu noregulējuma piemērošanas kritērijus. Atbilstoši juridiskajā literatūrā norādītajam tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai nav pieļautas rīcības brīvības izmantošanas kļūdas – tās pārsniegšana, neizmantošana, nepareiza izmantošana vai procesuālo prasību neievērošana.

/pers. Z/ viedoklī norādīts uz apgalvojuma, ka atkritumu apsaimniekošanas veida izvēles pamatotība ir pakļauta juridiskiem kritērijiem, nepareizību.

Padome nepamatoti salīdzina tirgus varas ļaunprātīgu izmantošanu jeb darbību privāto tiesību jomā ar pašvaldības autonomās funkcijas izpildi publisko tiesību jomā, jo pēdējā nekādā veidā nevar tajā pašā laikā būt arī saimnieciskā darbība privāto tiesību jomā – tās ir viena otru izslēdzošas.

[2.23] Tādējādi padomes uzliktie tiesiskie pienākumi nav pamatoti. Padomes izšķiršanās tiesiskā pienākuma noteikšanā nozīmē Tīrīgas pienākumu pildīt Koncesijas līgumu daļā par investīciju veikšanu un infrastruktūras izveidi, vienlaikus tai liedzot gūt ienākumus un peļņu no sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniegšanas, secīgi tai nav arī finanšu avotu un iespēju pildīt investīciju veikšanas pienākumu.

Apturēšana nepadara Koncesijas līgumu par spēkā neesošu vai spēku zaudējušu, izpildes apturēšana arī neatceļ Koncesijas līgumu. Arī visas Tīrīga veiktās darbības nevar tikt uzskatītas par nebijušām.

[2.24] Padomei ir jāņem vērā atkritumu apsaimniekošanas nozares regulējums, un tā nevar iejaukties likumdevēja kompetencē. Likumdevējs, piešķirot pašvaldībai rīcības brīvību izvēlēties vienu no likumā paredzētajām sadzīves atkritumu apsaimniekotāju piemērošanas kārtībām, izvērtēja tostarp konkurences tiesību apsvērumus.

[2.25] Tiesības saņemt līgumā paredzētos maksājumus uzskatāmas par īpašuma tiesību objektu Satversmes 105.panta izpratnē. Līdz ar to Tīrīgas jau iegūtās tiesības slēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus un saņemt samaksu ir tās īpašuma tiesības. Pašvaldībai un Getliņiem uzliktais aizliegums izpildīt Koncesijas līgumu aizskar Tīrīgas īpašuma tiesības, tostarp saistībā ar jau veiktajiem ieguldījumiem un saņemtajiem aizdevumiem, kā arī finansiālajiem zaudējumiem.

[3] Rīgas pilsētas pašvaldība vērsās apgabaltiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, kā arī iesniedza rakstveida paskaidrojumus. Pieteikumā un rakstveida paskaidrojumos norādīti šādi argumenti.

[3.1] Tiesiskā situācija saistībā ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma organizēšanu Rīgas pilsētā līdz Koncesijas līguma noslēgšanai neatbilda tiesiskajam regulējumam (nav ievērotas likumā noteiktās pieļaujamās

līgumu noslēgšanas procedūras un līgumu termiņi), uz ko uzmanību vairākkārt vērta arī VARAM. Tādējādi pašvaldībai attiecīgo neatbilstību bija jānovērš, izvēloties atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēju atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumā un Publisko iepirkumu likumā noteiktajai kārtībai, t.i., iepirkuma procedūrā, PPP procedūrā vai nodrošināt pakalpojuma sniegšanu pašai ar saviem resursiem.

Analizējot pašvaldības lēmumu, padome ir pārkāpusi savas kompetences robežas un ignorējusi citu valsts pārvaldes iestāžu (Centrālās finanšu un līgumu aģentūras (turpmāk – CFLA), Finanšu ministrijas, VARAM) PPP procedūrā secināto, bet arī nepamatoti konstatējusi, ka „konkurence par tirgu” ir ārkārtas modelis, tādā veidā it kā norādot uz tās neefektivitāti.

Veids, kādā pašvaldība izvēlas sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, ir tās prerogatīva, un padomei nav tiesiska pamata izvērtēt pašvaldības rīcības pamatotību un motivāciju.

Pašvaldība, īstenojot PPP procedūru, ir izpildījusi tiesību aktos noteiktās prasības, t.sk. veikusi pētījumu, lai noskaidrotu efektīvāko atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma modeli, kā arī nodrošinājusi prasību, kas izriet no konkurences tiesībām, ievērošanu, tostarp konkursā par Koncesijas līguma noslēgšanu īstenojot „konkurenci par tirgu”.

[3.2] Pašvaldībai jāievēro prasības atkritumu apsaimniekošanas sektorā, kas pārskata periodā jāizpilda saskaņā ar Latvijas Republikas un ES tiesību aktiem.

Nemot vērā Latvijai saistošos mērķus atkritumu apsaimniekošanas jomā, kā arī pētījuma rezultātā atklātos problēmjautājumus saistībā ar atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma efektivitāti un kvalitāti Rīgas pilsētā, t.sk. iespējamību, ka bez iejaukšanās pastāvošajā iekārtā pašvaldībai nebūs iespējams izpildīt nacionālajos un ES normatīvajos aktos noteiktās prasības, pašvaldība tās kompetences ietvaros nolēma uzsākt PPP procedūru. PPP procedūras rezultātā noslēgtais Koncesijas līgums paredz virkni kompleksu darbību veikšanu, kas vērstas uz kopējās SAAS attīstības īstenošanu – līguma priekšmets (atšķirībā no līdz šim spēkā esošajiem pakalpojumu līgumiem) neaprobežojas tikai ar sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniegšanu, bet gan tas ir daudz plašāks un ietver jaunas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidi, nevis paredz tikai turpinātu atkritumu savākšanu līdzšinējā kārtībā. Koncesijas līguma un SAAS projekta ieviešana ir ne tikai pieļaujama no tiesiskā viedokļa, tostarp arī no konkurences tiesību aspekta, bet arī atbalstāma no praktiskā aspekta.

[3.3] ES konkurences tiesību pārkāpums ir vienīgais, kura konstatēšana dod pamatu padomei piemērot pagaidu noregulējumu Konkurences likuma 30.pantā noteiktajā kārtībā. Lietā tas nav konstatējams, jo nepastāv visi LESD 102.pantā norādītie kumulatīvie kritēriji.

[3.4] Lietā nav konstatējama ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo tirdzniecība sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgū starp vismaz divām ES dalībvalstīm vispār nenotiek. Konkursa ietekme sadzīves atkritumu apsaimniekošanā nav pat visā Latvijā, bet tikai vienā pilsētā – Rīgā. Konkursa

organizēšana Eiropas mērogā nenorāda uz to, ka Publiskie partneri ar lēmumu organizēt konkursu ES mērogā būtu nelabvēlīgi iespaidojuši tirdzniecību starp dalībvalstīm. Ievērojot Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā atzīto, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgū Rīgas pilsētā tirdzniecība starp dalībvalstīm nenotiek un nemaz nedrīkstētu notikt.

Apstākļi, ka konkursa nolikums paredzēja tiesības piedalīties un pretendēt uz Koncesijas līguma slēgšanas tiesību iegūšanu arī uzņēmumiem no citām ES dalībvalstīm, taču neviens pretendents no citas dalībvalsts neinteresējās un nepieteicās, arī nenorāda uz to, ka būtu ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm. Konkursa nolikums neparedzēja atšķirīgas vai nelabvēlīgākas prasības citu ES dalībvalstu uzņēmumiem.

Tādējādi nevar konstatēt, ka ar konkursa veida izvēli vai organizēšanas kārtību būtu tikusi ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm. Tā kā vispār nevar tikt konstatēta ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad vēl jo vairāk nevar tikt konstatēts ietekmes uz tirdzniecības starp dalībvalstīm būtiskums.

Pašvaldība nepiekrīt, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus Rīgas pilsētā aptver būtisku ES iekšējā tirgus daļu, jo Rīgas pilsētā saskaņā ar statistikas datiem iedzīvotāju skaits ir 0,13 % no visiem ES dalībvalstu iedzīvotājiem.

Ievērojot to, ka lietā nav konstatējama tirgus dalībnieka (uzņēmuma) pazīme, nevar tikt konstatēta arī publisko partneru dominējošā stāvokļa esamības pazīme visā vai būtiskā ES iekšējā tirgus daļā, kas ir daudz plašāks tirgus par vienas dalībvalsts (Latvijas) teritorijas daļu.

[3.5] No Konkurences likuma 30.panta pirmās daļas pašvaldības ieskatā secināms, ka uz pagaidu noregulējuma piemērošanas brīdi padomei ar pietiekami augstu ticamības pakāpi bija jānorāda gan uz pierādījumiem, gan jāpierāda iespējamais pārkāpums, taču tas Lēmumā nav izdarīts.

Minētais pagaidu noregulējums pēc būtības ir analogisks Administratīvā procesa likuma 195.pantā noteiktajam pagaidu noregulējumam, līdz ar to padomei bija pienākums pirmšķietami konstatēt LESD 102.panta pārkāpumu ar tādu ticamības pakāpi un pierādījumu esamību, kas atbilstu tās sagaidāmajam lēmumam. No lietas materiāliem neizriet, ka padomes rīcībā šobrīd būtu pierādījumi, kas liecinātu par to, ka publiskie partneri, organizējot sadzīves atkritumu apsaimniekotāja Rīgas pilsētā atlasīti, būtu pārkāpuši LESD 102.pantu.

Pagaidu noregulējuma piemērošanas sekas ir būtiski negatīvas, jo padome liegusi pašvaldībai pildīt tai likumā noteikto autonomo funkciju – nodrošināt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Getliņi nevarēs pildīt Koncesijas līgumu, kas ir civiltiesisks (privāttiesisks) līgums, un Lēmumā ietvertie nosacījumi rada normatīvajiem aktiem un judikatūrai pretēju seku iestāšanos. Ievērojot minētās sekas kopsakarā ar Eiropas Padomes Ministru komitejas rekomendācijā Nr.R (89)8 ietvertajiem principiem pagaidu noregulējuma piemērošanā, ir acīmredzami, ka pagaidu noregulējuma piemērošana neatbilst ne Lēmuma adresātu, ne Tīrīgas, ne arī sabiedrības interesēm, jo visām minētajām personām pagaidu noregulējuma piemērošana rada kaitējumu.

[3.6] Padomei nav tiesiska pamata pārbaudīt pašvaldības lēmumu organizēt konkursu un sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētā nodrošināt PPP koncesijas procedūras ietvaros. Padomes kompetence Konkurences likuma 3.panta un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta tvērumā ir ierobežota.

[3.7] Gan no Publiskās un privātās partnerības likuma, gan no konkursa nolikumā noteiktā izriet publisko partneru līdzdalības mērķis kopsabiedrībā – veikt Koncesijas līguma izpildes kontroli un piedalīties kopsabiedrības (Tīrīga) pārvaldē, nevis pašiem veikt saimniecisko darbību. No Koncesijas līguma nepārprotami izriet, ka šo pakalpojumu sniegšanu nodrošinās privātais partneris – Tīrīga. No Koncesijas līguma izriet, ka pēc būtības publiskie partneri ir pakalpojuma pasūtītāji, savukārt privātais partneris – izpildītājs. Savukārt Koncesijas līguma slēgšana un publisko partneru līdzdalība kopsabiedrībā ir veids, kādā publiskie partneri var visefektīvāk nodrošināt Koncesijas līguma izpildes kontroli.

Viens Getliņu valdes loceklis Tīrīgas valdē iecelts, pamatojoties uz Publiskās un privātās partnerības likuma 114.pantu, lai publiskie partneri varētu īstenot visefektīvākās pārvaldības tiesības. Savukārt kopsabiedrības statūti nosaka kārtību, kādā kopsabiedrība nodrošina šā panta pirmajā daļā minēto. Tādējādi Getliņu pārstāvja esamība Tīrīgas valdē nenorāda uz publisko partneru saimnieciskās darbības veikšanu. Uz publiskā partnera faktisku iesaistīšanos komercdarbībā un saimnieciskās darbības veikšanu nenorāda arī Lēmumā izteiktie apsvērumi par akcionāru līgumā noteikto, jo minētais līguma noteikums izriet no Publiskās un privātās partnerības likuma 113.panta trešās daļas. Šie noteikumi ir likumdevēja noteiktie institucionālās PPP īstenošanai, nevis norāda uz saimnieciskās darbības veikšanu.

[3.8] Padomi kā vienu no PPP procesa uzraugošajām iestādēm nav noteicis ne likumdevējs, ne Ministru kabinets. Padomes pilnvaras iejaukties pašvaldības rīcības brīvībā, izvērtējot pašvaldības 2017.gada 14.februāra lēmuma pamatotību un pieņemot saistošu lēmumu attiecībā uz veidu, kādā pašvaldība nolēma izraudzīt sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, neparedz arī Konkurences likums.

Ne padomei, ne jebkurai citai institūcijai vai privātpersonai nav pamata apšaubīt konkursa norises tiesiskumu un atbilstību normatīvo aktu prasībām. Likumdevēja noteikto kompetento iestāžu veiktās pārbaudes un pozitīvie atzinumi turpināt konkursu nozīmē gan to, ka pašvaldībai, pirmkārt, bija tiesības izvēlēties un noteikt, ka Koncesijas līgums tiks slēgts uz 20 gadu termiņu, kas turklāt ir likumdevēja noteikts. Otrkārt, CFLA un Finanšu ministrijas pozitīvie atzinumi nozīmē arī to, ka publisko partneru kompetentajām institūcijām saskaņošanai iesniegtie finanšu un ekonomiskie aprēķini tika pozitīvi novērtēti, kas nozīmē, ka tajos nav saskatāmi tādi ekonomiskie trūkumi un efektivitātes ieguvumu kritēriju nepareizs novērtējums, kādus padome norādījusi Lēmumā.

Padomei nav tiesību iejaukties CFLA un Finanšu ministrijas kompetencē, izvērtējot pašvaldības veiktos finanšu un ekonomiskos aprēķinus, ko pašvaldība balstīja pētījumā. Arī VARAM nav saskatījusi pašvaldības darbības jebkādu

pārkāpumu, pieņemot lēmumu sadzīves atkritumu apsaimniekotāju Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā izvēlēties koncesijas procedūras ietvaros.

[3.9] Padome nepareizi koncesijas procedūras piemērošanu novērtējusi kā publisko partneru pieļautu normatīvo aktu pārkāpumu.

Gan publiskā iepirkuma procedūras, gan PPP procedūras mērķis ir atlasīt vienu labāko pretendentu, un kārtība – noslēgt civiltiesisku līgumu ar vienu izvēlēto pretendentu uz noteiktu periodu – ir noteikta no likumdevēja puses. Attiecīgi šo procedūru mērķis un kārtība ir tie, kas izslēdz līdzšinējo pakalpojuma sniedzēju no tirgus un uz līguma darbības laiku neļauj ienākt konkrētā pakalpojuma sniegšanas tirgū, ko aptver konkrētā iepirkuma vai PPP procedūra, jauniem tirgus dalībniekiem. Tas nav pašvaldības neatkarīgi pieņemts lēmums ar mērķi izslēgt vai mazināt konkurenci un liegt ienākt tirgū jauniem tirgus dalībniekiem – pašvaldība to pieņēma, ievērojot likumdevēja noteikto gribu un kārtību Atkritumu apsaimniekošanas likumā attiecībā uz veidu, kādā jāizvēlas sadzīves atkritumu apsaimniekotājs pašvaldības teritorijā. Tā kā šī ir likumdevēja noteikta kārtība, tad nav pamata tajā saskatīt neko prettiesisku, tostarp konstatēt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, izslēdzot konkurentus no sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus Rīgas pilsētā.

[3.10] Publiskie partneri izpildīja likumā noteiktās prasības PPP procedūras īstenošanai, ko pierāda lietā iesniegtie pierādījumi, tostarp ar iestādēm veiktā sarakste, un veiktās PPP procedūras gaita. 2017.gada februārī, martā un aprīlī starp pašvaldību un padomi norisinājās sarakste saistībā ar PPP procedūras īstenošanu, kurā iesaistītās puses diskutēja par atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma nodrošināšanas kārtību. Padome minētajā laika periodā ne tikai neveica darbības lietas ierosināšanai, bet arī nenorādīja uz tās aizdomām par iespējamu ES konkurences tiesību pārkāpumu.

[4] Padome apgabaltiesai iesniedza paskaidrojumus, pamatojot tos šādi.

[4.1] Eiropas Komisija 2004.gada 17.aprīļa paziņojumā „Pamatnostādnes par LESD 101. un 102.pantā ietvertu jēdzienu „ietekme uz tirdzniecību” norāda, ka LESD 102.pants ir piemērojams tādiem uzņēmumu horizontālajiem un vertikālajiem nolīgumiem un darbībām, kas „var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm”.

[4.2] Formāla prasību izpilde attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekotāja izvēli, piemērojot kādu no procedūrām, nav automātiski uzskatāma par atbilstošu konkurences tiesību normatīvā regulējuma ietvaram. SAAS izveide un vides mērķu sasniegšana tās administratīvajā teritorijā ir pašvaldības uzdevums, un, kamēr tai piemīt izvēles rīcības brīvība attiecībā uz veidu, kādā tas tiek nodrošināts, pašvaldība ir saistīta ar pienākumu realizēt attiecīgo izvēli konkurenci mazāk ierobežojoši vai pat veicinoši. Pašvaldības iesniegtie pierādījumi nesniedz pamatotu skaidrojumu, ka SAAS realizēšana obligāti saistāma un pamatojama ar konkurences likvidēšanu 20 gadu garumā.

Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likumam pašvaldība izdod saistošos noteikumus, kuros citastarp norāda tās administratīvās teritorijas dalījumu atkritumu apsaimniekošanas zonās. Attiecīgi nav pamatots arguments,

ka Koncesijas līguma rezultātā tiks labotas neprecizitātes pašvaldības saistošajos noteikumos, jo tās rīcībai jābūt atbilstošai normatīvajam regulējumam, nevis otrādi.

[4.3] Eiropas Savienības Tiesas praksē secināts, ka arī publisko tiesību subjekts var būt saimnieciskās darbības veicējs.

Institucionālās PPP modelis nosaka pašvaldības kopā ar Getliņiem un Tīrīga kopsabiedrības izveidi, tādējādi dalot investīcijas un darbības riskus, bet joprojām saglabājot iespēju piedalīties ikdienas lēmumu pieņemšanas procesā, nevis uzņemties tikai un vienīgi uzraugošo vai kontrolējošo lomu.

Nav arī izšķirošas nozīmes peļņas faktiskai gūšanai, lai darbībai piemistu saimnieciskās darbības daba un saimnieciskās darbības veicējs tiktu uzskatīts par tirgus dalībnieku. Kā būtisks apsvēruma ņemams vērā arī tas, ka jau Koncesijas līguma 47.punktā pasūtītājs (pašvaldība un Getliņi) ir paredzējis iespēju pilnībā vai daļēji pārņemt pakalpojumu sniegšanu no izpildītāja (Tīrīga), ja izpildītājs (pašvaldības partneris) pilnībā vai daļēji nespēj nodrošināt savu pienākumu daļu nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniegšanā. Akcionāru līgums paredz pašvaldībai un Getliņiem ienākumus no dividendēm proporcionāli to īpašumā esošo akciju skaitam, kas ir tieša no izveidotā sadarbības modeļa izrietoša peļņa.

Tādējādi, neraugoties uz to, ka pašvaldība un Getliņi ir Tīrīga mazākuma akciju turētājs, pašvaldībai joprojām konstatējama kontrole pār kopsabiedrības ikdienas darbību sabiedrības padomes un valdes līmenī, kā arī būtisku lēmumu pieņemšanā sabiedrības akcionāru līmenī.

Kopsabiedrības izveidē PPP ietvaros kopsabiedrības dalībnieki veic saimniecisko darbību. Līdz ar to pašvaldības un Getliņu darbība, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību, kuras darbība ir vērsta uz nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniegšanu tirgū, ir atzīstama par saimniecisko darbību. Apstākļi, ka pašvaldība un Getliņi izvēlas partneri atbilstoši Publiskās privātās partnerības likumam, nemaina minētās darbības kā saimnieciskās darbības raksturu. Tādējādi pašvaldība un Getliņi atzīstami par tirgus dalībnieku LESD 102. panta piemērošanai Lēmuma ietvaros.

[4.4] Lietas ietvaros konstatēta pašvaldības un Getliņu saimnieciskā darbība, slēdzot un īstenojot Koncesijas līgumu, kas attiecīgi pakļauj to turpmākam vērtējumam konkurences tiesību normatīvajam regulējumam.

Pašvaldībai ir likumā „Par pašvaldībām” noteikta autonoma funkcija organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 8.pantam pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus, ir pienākums organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

Pašvaldība ir izvēlējusies īstenot atkritumu apsaimniekošanas funkciju PPP koncesijas procedūras ceļā. Pašvaldība kopā ar Getliņiem ir Koncesijas

līguma pasūtītāja un solidāri kopā ar Getliņiem uzņemas no Koncesijas līguma izrietošās saistības.

Šīs PPP procedūras ietvaros ir izveidota kopsabiedrība Tīrīga, kurā 90 % akciju turētājs ir CREB, savukārt Getliņi pārstāv pašvaldību šajā kopsabiedrībā, turot 10 % no kopsabiedrības akcijām. Koncesijas līgums un akcionāru līgums paredz pašvaldības un Getliņu kopīgas saistības, turklāt publiskajam partnerim, ņemot vērā tā administratīvo varu un savstarpējos līgumos noteiktu tiesību un atbildības sadalījumu, ir iespējas kontrolēt Tīrīga darbību.

Konkrētajā lietā tiek vērtētas pašvaldības un Getliņu darbības nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū, kurā pašvaldība un Getliņi, īstenojot SAAS projektu koncesijas procedūras ceļā, izveido monopolstāvokli kopā ar izvēlēto partneri, kā rezultātā liedzot iespēju vismaz 20 gadu periodā jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai konkrētajā tirgū.

Tādējādi Pašvaldība un Getliņi ieņem dominējošu stāvokli nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgā.

[4.5] Lēmumā ir vērtēta ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā pakalpojumu sniegšanas tirgū. Tādējādi tiek vērtēta atkritumu radītājiem sniegtā pakalpojuma pieejamība konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā, nevis sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniedzēja iespēja realizēt un/vai atbrīvoties no atkrituma radītāja pārņemtajiem atkritumiem.

No LESD 102.panta formulējuma un Eiropas Savienības Tiesas judikatūras izriet, ka ietekmi uz tirdzniecību nosaka, pamatojoties uz trim kumulatīviem kritērijiem: „tirdzniecība starp dalībvalstīm”, „ietekme” un „ievērojami”.

[4.5.1] Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nozīmē, ka jābūt ietekmei uz pārrobežu saimniecisko darbību, kurā iesaistītas vismaz divas dalībvalstis. Lai noteiktu, ka konkrētajai darbībai ir ietekme starp dalībvalstīm, jāņem vērā sekas, ko rada ļaunprātīga rīcība attiecībā uz efektīvu konkurences struktūru iekšējā tirgū. Eiropas Savienības Tiesa konstatējusi, ka nav nozīmes tam, vai darbība attiecas uz faktiski tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja dominējošais uzņēmums cenšas likvidēt konkurentu no iekšējā tirgus, kad ir pierādīts, ka šāda likvidēšana ietekmēs konkurences struktūru iekšējā tirgū.

Viens no ES pamatmērķiem ir vienota (iekšējā) tirgus izveide. Uz iekšējā tirgus integrācijas mērķa pamata ir izvirzītas četras ekonomikas izaugsmi veicinošas pamatbrīvības, tostarp, tiesības uz uzņēmējdarbību (LESD 56.pants) un tiesības sniegt pakalpojumus (LESD 49.pants) jebkurā ES vai Eiropas Ekonomiskās zonas dalībvalstī.

Ņemot vērā Koncesijas līguma priekšmetu un vērtību, konkrētais konkurss tika izsludināts ES mērogā, proti, tika aicināti iesniegt savus piedāvājumus arī pakalpojumu sniedzēji no citām ES dalībvalstīm. Minētais norāda uz citu dalībvalstu pakalpojuma sniedzēju iespējām ienākt un uzsākt pakalpojumu sniegšanu Latvijā.

[4.5.2] Tiesu praksē nostiprināts, ka ir pietiekams secinājums, ka tirgus dalībnieka ļaunprātīga rīcība var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tādējādi pašvaldības argumentam par to, ka neviens pakalpojumu sniedzējs no citas dalībvalsts konkursā nekandidēja, nav nozīmes.

Eiropas Savienības Tiesa neprasa pierādījumu tam, ka ļaunprātīga rīcība faktiski ir ietekmējusi tirdzniecību starp dalībvalstīm. Pietiek, ja ļaunprātīgā rīcība spēj radīt šādu ietekmi. Attiecīgi, ņemot vērā objektīvu tiesisko vai faktisko apstākļu kopumu, jābūt iespējai ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, ka nolīgums vai prakse var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli ietekmēt dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības struktūru un apdraudēt dalībvalstu vienotā tirgus mērķa sasniegšanu.

Lai arī konkrētā konkursa (PPP izvēles procedūras) piedāvājumus iesniedza tikai Latvijā reģistrēti tirgus dalībnieki, nosakot Koncesijas līguma termiņu uz 20 gadiem, pašvaldība un Getliņi šajā termiņā potenciāli noslēdz piekļuvi konkrētajam tirgum kā vietējiem, tā arī citu ES dalībvalstu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem.

[4.5.3] Ietekmei, ko rada konkrēta dominējošā pozīcijā esoša tirgus dalībnieka rīcība, jābūt jūtamai un nedrīkst būt maznozīmīga. Šāds vērtējums, galvenokārt, balstās uz uzņēmuma stāvokli attiecīgajā tirgū. Tādējādi pašvaldības arguments, ka būtiskas ietekmes uz konkurenci kritērijs neizpildās, jo matemātisks aprēķins attiecībā uz Latvijā, kā arī konkrēti Rīgā, esošo iedzīvotāju skaitu pret ES kopējo iedzīvotāju skaitu norāda uz skaitliski niecīgu ES iekšējā tirgus daļu, nav pareizs.

Konstatējot tirdzniecības ierobežojumu, tostarp, ierobežotas tiesības uz uzņēmējdarbību, noslēgta tirgus gadījumā, priekšroka jādod kvantitatīvajiem vērtēšanas kritērijiem, t.i., tirgus lielums, atrašanās vieta un iedzīvotāju skaits, kurus izmanto, lai novērtētu būtisku ietekmi uz ES iekšējo tirdzniecību tikai dalībvalsts daļā. Vienlaikus arī Eiropas Komisijas Pamatnostādnēs par LESD 101. un 102.pantā ietverto jēdzienu „ietekme uz tirdzniecību” norādīts – lai izvērtētu, vai tirgus dalībnieka rīcībai ir ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm gadījumos, kad šī tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis konstatējams noteiktā vienas dalībvalsts daļā, jāņem vērā attiecīgā tirgus lielums apjoma izteiksmē.

Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā ir nostiprināts, ka jebkuras dalībvalsts teritorijas noslēgšana būtu uzskatāma par būtisku ietekmi uz tirdzniecību. Savukārt, veicot šī kritērija izvērtējumu attiecībā uz kādas dalībvalsts daļu, ir jāņem vērā Lēmumā definētā konkrētā tirgus lielums, kā mainīgo izmantojot konkrētā pakalpojuma relevanto elementu, šajā gadījumā iedzīvotāju skaitu vai saražoto sadzīves atkritumu apjomu.

Atbilstoši Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2019.gada sākumā Latvijas teritorijā reģistrēti 1 919 968 iedzīvotāji, no kuriem 632 614 reģistrēti Rīgā. Attiecīgi – Rīgas iedzīvotāji sastāda aptuveni 1/3 no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita. Savukārt 2018.gada septembra pētījumā norādīts, ka Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50 % no Latvijā radītā sadzīves atkritumu apjoma. Vēl vairāk – ja radītāji netiek sasniegti Rīgas pilsētā,

tos nebūs iespējams sasniegt valsts griezumā, kas var rezultēties ES pārkāpuma procedūras ierosināšanā pret Latviju.

Tādējādi Lēmumā norādīts, ka lietā konstatētais konkrētais tirgus aptver trešdaļu valsts iedzīvotāju un teritoriju, kurā tiek radīti nepilni 50% no valsts sadzīves atkritumiem, kā arī mērķu sasniegšana lietā konstatētajā tirgū radīs būtisku ietekmi uz valsts spēju izpildīt ES vides prasības kopumā. Šādos apstākļos Lēmumā apkopotie fakti un tiesu prakse liecina par tirgus noslēgšanas būtisku ietekmi, kā arī iespējamu LESD 102.panta pārkāpumu, kuram Konkurences likuma 30.panta ietvaros var tikt piemērots pagaidu noregulējums.

[4.6] Pagaidu noregulējuma mērķis ir nodrošināt, ka izmeklēšanas laikā netiek nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kura novēršana varētu būt apgrūtināta brīdī, kad tiek pieņemts galīgais lēmums lietā. Tāpat pagaidu noregulējuma mērķis ir panākt, ka galīgais lēmums lietā ir efektīvs. Lai to sasniegtu, ir nepieciešama pagaidu noregulējuma piemērošana lietas izmeklēšanas iespējami sākotnējā stadijā. Savukārt, ja priekšnoteikums pagaidu noregulējuma piemērošanai būtu pārkāpuma pirmšķietama konstatēšana, tā pierādīšanas standartu pielīdzinot galīgā lēmuma pieņemšanai, tad pagaidu noregulējuma instruments kļūtu neefektīvs un faktiski neiespējami būtu to piemērot, sasniedzot tos mērķus, kam šis instruments paredzēts. Ievērojot minēto, Konkurences likuma 30. pantā pamatoti norādīts, ka padomes rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas liecina par iespējamo ES konkurences tiesību pārkāpumu, nevis padomei ir jāpierāda iespējama pārkāpums.

Padome jau kopš 2017.gada ir paudusi bažas par lēmuma ietekmi uz konkurenci. Savukārt tiesīga rīkoties padome bija tikai līdz ar Koncesijas līguma noslēgšanas brīdī.

[4.7] Objektīvi novērtējot pašvaldības un Getliņu veikto darbību lietā konstatētajā tirgū saimniecisko raksturu, pašvaldības arguments, ka Getliņu iesaisti kopasbiedrībā paredz normatīvais regulējums, funkcionāli nemaina šādas darbības objektīvo saimnieciskās darbības izpausmi un šādas darbības spēju negatīvi ietekmēt tirgus konkurences struktūru un konkurenci tirgū.

[4.8] Padomes noteiktais tiesiskais pienākums nosaka, ka Koncesijas līgums, ciktāl tas attiecināms uz nešķirto un dalīti vāktu sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, tiek apturēts no tā noslēgšanas brīža. Lēmums nav pamatots ar Atkritumu apsaimniekošanas likumu, bet ir pamatots ar LESD 102.pantu. Apstāklis, ka Atkritumu apsaimniekošanas likums neparedz precīzu regulējumu, ja jauna noslēgtā līguma ar atkritumu apsaimniekotāju darbība tiek apturēta no tā noslēgšanas brīža, nepamato ar Lēmuma noteiktā pagaidu noregulējuma tiesiskā pienākuma prettiesiskumu. Pretējā gadījumā atsaukšanās uz nozares regulējumu ļautu apiet LESD 102.pantā un attiecīgi Lēmumā noteiktās prasības, kā arī nonivelētu garantiju darboties un attīstīties tirgū vienlīdzīgas un nekavētas konkurences apstākļos.

Izrietoši – tiesiskais pienākums, kurš uzliek pašvaldībai pienākumu atsaukt tās izsūtītos līgumu uzteikumus tobrīd tirgū esošajiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem, t.i., SIA „Clean R”, SIA „Eco Baltia Vide”, SIA „Pilsētvides serviss”, SIA „Lautus” un SIA „Eko

Kurzeme”, uzskatāms par tiesisku, jo to uzteikšanas pamatojums ir zudis. Šāds tiesiskais pienākums neuzliek sadzīves atkritumu pakalpojumu sniedzējam pienākumu turpināt šo pakalpojumu sniegt, ko pamato arī lietas faktiskie apstākļi. Piemēram, SIA „Eko Kurzeme” bija līgums ar pašvaldību par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu Rīgas administratīvajā teritorijā, bet tā šajā tirgū faktiski nedarbojās. Arī SIA „Pilsētvides serviss” pēc pašvaldības uzteikuma atsaukuma neturpināja savu darbību tirgū.

Turklāt nešķirotu un dalīti vāktu sadzīves atkritumu pakalpojumu sniedzējiem, kuri joprojām vēlas turpināt darbību tirgū, pamatojoties uz pašvaldības līguma uzteikuma atsaukumu, ir tiesības turpināt sniegt tirgū attiecīgo pakalpojumu. Pašvaldības atbildībā ietilpst nodrošināt pakalpojumu sniedzējiem iespēju (veidā pirms Koncesijas līguma noslēgšanas) turpināt darbību konkrētajā tirgū.

[4.8] Padome piekrīt, ka normatīvie akti neparedz padomes atzinuma par procesa atbilstību saņemšanu tā īstenošanai, tomēr Lēmumā ietvertais vērtējums ir padomes kompetencē. Padome ir Latvijā funkcionāli vienīgais konkurences tiesību uzraugs, un tās uzdevums ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs.

Atbilstoši Publiskās un privātās partnerības likumā noteiktajam Finanšu ministrija, CFLA un Iepirkumu un uzraudzības birojs ir sniegušas savus atzinumus savas kompetences ietvaros, un līdz ar to tās nav vērtējušas riskus un iespējamus trūkumus no konkurences aspekta. Vienlaikus minētajā likumā noteikts, ka atbilstoši kompetencei PPP procesu uzrauga arī Valsts kontrole un citas kompetentās institūcijas. Lai gan pašvaldībai ir autonoma funkcija organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas administratīvajā teritorijā, tā ir jāīsteno, veicot izvērtējumu par pieņemto lēmumu iespējamām sekām uz konkurenci. Padomes kompetencē ir izvērtēt tirgus dalībnieku rīcības atbilstību konkurences noteikumiem un konstatēt iespējamu konkurenci regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu. Līdz ar to padome ir pamatoti vērsusi pašvaldības uzmanību uz to, ka, organizējot atkritumu apsaimniekošanu un īstenojot PPP procesu, pašvaldībai ir jāievēro arī konkurenci regulējošie normatīvie akti.

[5] Getliņi lietā rakstveida paskaidrojumus neiesniedza.

[6] Tiesas sēdē Rīgas pilsētas pašvaldības pārstāvis pieteikumu uzturēja, paskaidroja, ka par PPP veikšanas tiesiskumu šaubas nepastāv, ka padomei nav kompetences iejaukties pašvaldības rīcības brīvībā atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas jomā un ka tiesības sniegt pakalpojumus ietver arī tiesības saņemt maksu par tiem, līdz ar to Koncesijas līguma izpildes apturēšana tikai daļā ir prettiesiska.

Tiesas sēdē Tīrīga pārstāvji pieteikumu uzturēja, paskaidroja, ka padomes pirmsšķietamais secinājums par LESD 102.panta pārkāpumu ir apšaubāms, jo minētā norma atļauj dominējošā stāvokļa un pat monopola radīšanu un pastāvēšanu. Pašvaldība publiskās varas izmantošanā nav uzskatāma par uzņēmumu, un līdz ar to tās rīcība ir ārpus LESD 102.panta tvēruma.

LESD 102.pants regulē ekskluzīvu tiesību izmantošanu jeb monopolu uzvedību, bet ne publiskās varas lēmumu par ekskluzīvas vai īpašas tiesības piešķiršanu. Līdz ar to Tīrīga izveidošana nevar būt pārkāpums. Sakarā ar dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas konstatēšanu pareizi ir izmeklējams kaitējums patērētājiem, piemēram, pārmērīgs tarifs vai cenas, kas nozīmē pētīt ekskluzīvo tiesību izmantotāja, nevis piešķirēja veikto rīcību. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var būt saskatāma arī gadījumā, ja ekskluzīvo tiesību saņēmējs šīs tiesības izmanto, lai sev sagrābtu arī citu tirgu – tādu, kurā publiskā vara ekskluzīvas tiesības nav paredzējusi.

Izskatāmajā lietā padome pārmet pašvaldībai, ka tā devusi ekskluzīvas tiesības Tīrīgai, taču šis pārmetums neietilpst LESD 102.panta sastāvā.

Arī Latvijas tiesību sistēmā ekskluzīvu tiesību piešķiršana netiek uzskatīta par konkurences normu pārkāpumu. Enerģētikas likuma 111.panta pirmajā daļā, likuma „Par aviāciju” 42. un 43.pantā, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2019.gada 8.maija lēmuma Nr.1/8 „Noteikumi universālā pasta pakalpojuma sniedzēja noteikšanai konkursa kārtībā” 51.punktā noteiktos pakalpojumus var sniegt arī vairāki uzņēmumi, pakalpojumu sniedzējam nav jāpieder valstij, un šajos gadījumos padome nav uzskatījusi, ka Latvijas Republika, piešķirot ekskluzīvas tiesības, būtu pārkāpusi LESD 102.pantu.

Ne pašvaldība, ne Getliņi atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumus nesniedz. Padomes tēze par partnerības konkursa uzvarētāja izvēli un kopsabiedrības dibināšanu kā saimniecisko darbību ir pretrunā ar padomes piemērotā LESD 102.panta saturu. Kā norādīts Eiropas Savienības Vispārējās tiesas bijušā priekšsēdētāja /pers. V/ atzinumā, pašvaldība publiskās varas ietvaros nolēma organizēt atkritumu apsaimniekošanu, PPP procedūras veidā izraugoties vienu atkritumu apsaimniekotāju uz 20 gadiem visai Rīgas administratīvajai teritorijai. Lēmumu pieņemšana tiek uzskatīta par publisko varu, tostarp uzvarējušā pretendenta izvēle. Līdz ar to secināms, ka pašvaldība nav uzņēmums LESD 102.panta izpratnē, kad tā nosaka ietvaru PPP konkursam atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem un izvēlas uzvarējušo piedāvājuma iesniedzēju. LESD 102.pants ir adresēts uzņēmumiem.

Ievērojot to, ka Konkurences likuma 30.pants tika ieviests nolūkā izpildīt Regulas 1/2003 prasības, tas ir jātulko atbilstoši šīs regulas piemērošanas praksei. /pers. V/ atzinumā secināts, ka Lēmumā nav analizēts vai vismaz paskaidrotas īstermiņa sekas, t.sk. – vai izslēgtie uzņēmumi ir noslēguši vai varēja noslēgt atkritumu apsaimniekošanas līgumus citos atkritumu apsaimniekošanas reģionos; vai konkrētajiem uzņēmumiem ir cita saimnieciskā darbība, kas tiem ļautu palikt komerciāli aktīviem citos saistītos tirgos divu gadu periodā; vai izslēgtie uzņēmumi ir gatavi sniegt pakalpojumus Rīgā, neskatoties uz to, ka iepriekš tie rēķinājās, ka viņu darbība tiks izbeigta un Tīrīga uzsāks darboties saskaņā ar Koncesijas līgumu; vai pēc divu gadu perioda citi uzņēmumi, īpaši tie, kas darbojas tuvējos atkritumu apsaimniekošanas reģionos, būs spējīgi paplašināt savu darbību uz Rīgu. Turklāt nav sniegts pamatojums padomes apgalvojumam, ka investīcijas, kas nepieciešamas, lai atkal ienāktu tirgū, padarīs to neiespējamu.

Līdz ar to ar pietiekamu varbūtību nav iespējams secināt, ka esošie uzņēmumi vai citi uzņēmumi varētu nepastāvēt un nespēt konkurēt divu gadu perioda beigās. Pietiekami pierādījumi par nopietnu un nelabojamu kaitējumu konkurentiem un jo īpaši konkurencei kā tādai nepastāv.

Tiesas sēdē Getliņu pārstāvis pauda viedokli, ka pieteikumi ir pamatoti. Paskaidroja, ka Getliņi nedarbojas lietā noteiktajā konkrētajā tirgū, lietā apskatāmo jautājumu tvērumā pašvaldība ir pilnvarojusi Getliņus izpildīt tehniskas darbības. Getliņi darbojas atkritumu apsaimniekošanas noslēdzošajā posmā, radot iespēju apglabāt atkritumus, kuri nav piemēroti atkārtotai apstrādei. Līdz ar to lietā nav konstatējama Getliņu dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana. Lēmums nav pamatots, jo tiesiski īstenotas PPP procedūras sekas, t.sk. Koncesijas līguma noslēgšana, nevar būt prettiesiskas. Specifiskā atkritumu apsaimniekošanas regulējuma dēļ konkurences atgriešana līdz ar pagaidu noregulējuma piemērošanu nav iespējama.

Tiesas sēdē padomes pārstāvji norādīja, ka pieteikumu argumenti nav pamatoti, uzturot Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos norādīto pamatojumu. Padomes pārstāvji lūdza izbeigt tiesvedību lietas daļā, kas ierosināta sakarā ar Tīrīgas pieteikumu, jo tā atbilstoši Konkurences likuma 30.panta trešajai daļai nav persona, attiecībā uz kuru izdots pagaidu noregulējums, līdz ar to Tīrīgai ir tikai trešās personas statuss lietā, bet nav tiesības Lēmumu pārsūdzēt.

[7] Noklausoties administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, pārbaudot lietas materiālus, izvērtējot lietas dalībnieku argumentus, apgabaltiesa secina, ka pašvaldības pieteikums nav pamatots, Lēmums atstājams negrozīts, bet lietas daļā, kas ierosināta sakarā ar AS „Tīrīga” pieteikumu, izbeidzama tiesvedība.

[8] Vispirms apgabaltiesa pārbaudīs, vai Tīrīgai ir subjektīvās tiesības pārsūdzēt Lēmumu.

Konkurences likuma 30.panta trešā daļa noteic, ka lēmumu par pagaidu noregulējumu var pārsūdzēt procesa dalībnieks, attiecībā uz kuru izdots pagaidu noregulējums.

Noskaidrojams, vai Tīrīga minētās normas izpratnē ir atzīstama par procesa dalībnieku, attiecībā uz kuru izdots pagaidu noregulējums.

No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka padome ir ierosinājusi izpēti lietu, kuras ietvaros pieņemts Lēmums, par LESD 102.pantā noteiktā aizlieguma pārkāpumu pašvaldības un Getliņu darbībā. Lēmumā tiesiskie pienākumi noteikti pašvaldībai un Getliņiem. Arī Lēmumā norādītās sekas noteikto tiesisko pienākumu labprātīgas neizpildes gadījumā ir attiecināmas tikai uz konkrētajiem adresātiem.

No minētā secināms, ka Konkurences likuma 30.panta trešās daļas izpratnē procesa dalībnieki, attiecībā uz kuriem izdots pagaidu noregulējums, ir pašvaldība un Getliņi.

Tīrīga administratīvajā procesā iestādē saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 28.panta trešo daļu pieaicināta trešās personas statusā, padomei atzīstot,

ka lietas iznākums var ierobežot Tīrīgas tiesības un tiesiskās intereses (*Lēmuma 12.rindkopa*).

Lietas materiāli apstiprina, ka ierosinātās lietas ietvaros netiek pārbaudīts un vērtēts Tīrīgas iespējams dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpums, un Lēmums Tīrīgai nenoteic pienākumus.

Tīrīga uzskata, ka faktiski tā ir Lēmuma adresāts jeb procesa dalībnieks, attiecībā uz kuru izdots pagaidu noregulējums, jo tā ir Koncesijas līguma dalībnieks. Tīrīga norādījusi, ka tā ir jau ieguldījusi līdzekļus un veikusi darbības, lai pildītu minētā līguma noteikumus, un Koncesijas līguma izpildes apturēšana radīs tiesisko nenoteiktību attiecībā uz Tīrīgas jau izpildīto līguma saistību sekām un padarīs par neiespējamu tai līgumā noteikto saistību turpmāku izpildi.

Apgabaltiesa atzīst, ka Tīrīgai lietā konstatējamas trešajai personai raksturīgas intereses, bet tai nepiemīt Lēmuma adresāta pazīmes. Ar Lēmumu pašvaldībai un Getliņiem uzliktie tiesiskie pienākumi ietekmē Tīrīgas tiesības sniegt pakalpojumus konkrētajā tirgū, bet tai nav noteikti nekādi pienākumi un izrietoši tai arī nevar iestāties no Lēmuma tieši izrietošas tiesiskas sekas par kāda pienākuma neizpildi. Savukārt sekas, kas tieši izriet no Koncesijas līguma darbības ierobežojumiem vai laušanas, ir izrietošas no līgumiskām attiecībām, un savas aizskartās tiesības Tīrīga var aizsargāt tieši saistībā ar līgumiskajām attiecībām, nevis šās lietas ietvaros.

Arī pārbaudot Konkurences likuma 30.panta trešās daļas spēkā esošo redakciju, salīdzinot ar iepriekšējo normas redakciju, kas bija spēkā līdz 2016.gada 14.jūnijam un kas noteica, ka lēmumu par pagaidu noregulējumu var pārsūdzēt procesa dalībnieks, ir gūstams apstiprinājums, ka likumdevējs apzināti ir sašaurinājis personu loku, kurām piešķirtas tiesības pagaidu aizsardzības lēmumu pārsūdzēt tiesā.

Arī salīdzinot Konkurences likuma 30.panta trešās daļas spēkā esošo redakciju ar citu speciālo likumu līdzīgām tiesību normām (Reklāmas likuma 17.¹panta trešā daļa un Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 19.panta otrā daļa), secināms, ka likumdevējs mērķtiecīgi pagaidu noregulējuma lietās administratīvajā procesā iestādē, kuras lēmumus par pagaidu noregulējumu var pārsūdzēt tiesā, pārsūdzības tiesības vēlēties noteikt tikai iestādes lēmuma par pagaidu noregulējumu adresātiem.

Papildus apgabaltiesa norāda, tā kā Lēmuma adresātiem jeb procesa dalībniekiem, attiecībā uz kuriem izdots pagaidu noregulējums, ir tiesības, nevis pienākums Lēmumu pārsūdzēt, adresāti šīs tiesības no savas gribas atkarīgu iemeslu dēļ var arī neizmantot izlemjot ievērot tiem uzliktos tiesiskos pienākumus un neturpināt tiesāšanos, un tādā gadījumā ir acīmredzami, ka personai ar trešās personas tiesiskajām interesēm nevar pastāvēt subjektīvās tiesības pārsūdzēt pagaidu noregulējumu, kas attiecas uz tā adresātiem uzliktiem pienākumiem un kuru adresāti nevēlas pārsūdzēt.

Nav saskatāms likumdevēja mērķis uz padomes pagaidu noregulējuma lēmuma pārsūdzēšanu attiecināt tālāku strīdu, kas varētu rasties starp līgumslēdzējām pusēm, risināšanu.

Tādējādi padomes apsvērumi par to, ka pagaidu noregulējumu pārsūdzēt tiesības ir tikai personām, attiecībā uz kurām tas izdots, ir pareizs.

Šādos apstākļos, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu lietas daļā, kas ierosināta, pamatojoties uz Tīrīgas pieteikumu par lēmuma atcelšanu, ir izbeidzama tiesvedība, jo Tīrīgai nav tiesību iesniegt pieteikumu.

Vienlaikus, ievērojot, ka pašvaldība piekrita Tīrīgas argumentiem un Tīrīgai kā trešajai personai lietā ir tiesības sniegt paskaidrojumus, ir pamats vērtēt arī Tīrīgas argumentus lietā.

[9] Lietā padome noteikusi konkrēto tirgu – nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā pakalpojumu sniegšanas tirgus. Apgabaltiesai nav pamata apšaubīt, ka konkrētais tirgus lietā noteikts pareizi.

[10] Lietā ir strīds par to, vai pašvaldība un Getliņi ir atzīstami par tirgus dalībniekiem, turklāt tādiem, kas atrodas dominējošā stāvoklī un kas dominējošo stāvokli izmanto ļaunprātīgi.

Pašvaldības ieskatā publiskie partneri nav uzskatāmi par tirgus dalībniekiem Konkurences likuma izpratnē vai par uzņēmumu LESD 102.panta izpratnē. Pašvaldība nevarot tikt uzskatīta par tirgus dalībnieku sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu tirgū, jo, pieņemot lēmumu par veidu, kādā pašvaldības izvēlēties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju, un pēc tam izvēlētajā veidā organizējot pakalpojuma sniedzēja atlasi (konkursu), pašvaldība pildījusi savu likuma „Par pašvaldībām” 15.pantā noteikto autonomo funkciju. No Valsts pārvaldes iekārtas likuma 6.panta pirmās daļas 1.punkta, 7.panta pirmās un otrās daļas un 15.panta esot secināms, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšana ir pašvaldības autonomā funkcija, ko pašvaldība pilda publisko tiesību jomā, tāpēc konkursa „Privātā partnera izvēle Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas nodrošināšanai” organizēšana un Koncesijas līguma slēgšana nevarot tikt uzskatīta par saimniecisko darbību (darbību, kas tiek pildīta privāto tiesību jomā un attiecībā uz kuras veikšanu attiecīgā persona tiek uzskatīta par tirgus dalībnieku). Tādējādi pašvaldība nevarot tikt uzskatīta par uzņēmumu LESD 102.panta izpratnē, jo tā pieņēma lēmumu par konkursa organizēšanu, organizēja konkursu, izvēlējās CREB kā privāto partneri un slēdza Koncesijas līgumu tieši publisko tiesību jomā. Tādējādi attiecībā uz pašvaldību neesot konstatējamas uzņēmuma, t.i., tirgus dalībnieka, pazīmes.

Pašvaldības ieskatā attiecībā uz Getliņiem tirgus dalībnieka statuss nosakāms atkarībā no tā, kādu darbību Getliņi veic. Ne pašvaldība, ne Getliņi neveicot sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu, faktisko sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniežot CREB apakšuzņēmēji – SIA „Clean R” un SIA „Eco Baltia vide”. Savukārt klienti visus maksājumus par sadzīves atkritumu izvešanu un to tālāku apsaimniekošanu veikšot Tīrīgai, ar kuru tiem būs noslēgts līgums. Attiecīgi

SIA „Clean R” un SIA „Eco Baltia vide” maksāšot Getliņiem kā poligona „Getliņi” apsaimniekotājam par sadzīves atkritumu pieņemšanu un sagatavošanu apglabāšanai. Savukārt Tīrīga maksāšot CREB par sadzīves atkritumu izvešanu un pārvadāšanu, kura maksāšot SIA „Clean R” un SIA „Eco Baltia vide” par faktisko pakalpojumu sniegšanu – atkritumu izvešanu un tālāku apsaimniekošanu.

Pašvaldība uzsvērusi, ka ne pašvaldība, ne Getliņi Koncesijas līguma ietvaros nesaņemšot atlīdzību – visus līgumus ar privātpersonām slēdz Tīrīga, kura arī nodrošināšot iedzīvotājiem sadzīves atkritumu savākšanas pakalpojumu un par to saņemšot samaksu. Savukārt publiskie partneri tikai caur dalību Tīrīgā pārraudzīšot privātā partnera darbību Koncesijas līguma izpildē. Ņemot vērā minēto atkritumu izvešanu un naudas plūsmu, kā arī Komerclikuma 1.panta trešajā daļā noteikto saimnieciskās darbības definīciju, pašvaldības ieskatā ir secināms, ka arī Getliņi neveiks saimniecisko darbību sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū un attiecībā uz to nevarot konstatēt LESD 102.pantā noteikto obligāto pazīmi – uzņēmums jeb tirgus dalībnieks.

Tīrīga norādījusi, ka pašvaldība kā atvasināta publisko tiesību juridiskā persona šajā lietā nevar tikt uzskatīta par uzņēmumu LESD 102.panta izpratnē, vēl jo vairāk tā nevar tikt uzskatīta par tādu uzņēmumu, kas atrodas dominējošā stāvoklī kādā konkrētajā tirgū. Lai gan Getliņi kā kapitālsabiedrība Tīrīgas ieskatā varētu atbilst tirgus dalībnieka definīcijai, tirgus dalībnieka stāvoklis ir jākonstatē konkrētajā tirgū, un svarīgi ir konstatēt tā ļaunprātīgu izmantošanu konkrētajā tirgū.

Tīrīga savu argumentu pamatojumam izmantojusi arī Eiropas Savienības Vispārējās tiesas bijušā tiesneša /pers. V/ rakstveida viedokli par atsevišķiem lietas apstākļiem. Minētais viedoklis sniegts, pamatojoties uz Tīrīgas pārstāvju lūgumu. Izteikts viedoklis, ka gan no tiesību normām, gan tiesu prakses atziņām izriet, ka pašvaldība visās darbībās, kas vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja izvēli, ir darbības publisko tiesību jomā un pašvaldību nevar uzskatīt par uzņēmumu.

Tīrīga savu argumentu pamatojumam izmantojusi arī Doc., Dr. iur. /pers. Z/ rakstveida viedokli par atsevišķiem lietas apstākļiem. Minētais viedoklis sniegts, pamatojoties uz Tīrīgas pārstāvju lūgumu. Izteikts viedoklis, ka gan no tiesību normām, gan tiesu prakses atziņām, gan juristu publikācijās atrodamajām atziņām izriet, ka pašvaldība visās darbībās, kas vērstas uz atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja izvēli, ir darbības publisko tiesību jomā.

Apgabaltiesa minētajiem viedokļiem nepiekrīt. Padome savas kompetences ietvaros lietā ir rūpīgi pārbaudījusi, vai pašvaldības un Getliņu rīcība, īstenojot PPP veidā, kas nešķiroto un dalīto atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū saglabā tikai vienu neatkarīgu pakalpojuma sniedzēju Tīrīga, tādējādi ietekmējot tirgus konkurences struktūru un vairākus pakalpojumu sniedzējus izslēdzot no tirgus, vienlaicīgi liedzot turpmākos 20 gadus jauniem tirgus dalībniekiem iekļūt šajā tirgū, norāda uz iespējamo dominējošo stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumu konkrētajā tirgū – nešķiroto un dalīto

sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Padome, lai noteiktu, vai pašvaldības rīcība attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu ir publiski tiesiska vai privāttiesiska, citastarp izmantojusi divpakāpju teoriju. Apgabaltiesa atzīst par pamatotiem secinājumus, ka atbilstoši savai autonomajai funkcijai organizēt iedzīvotājiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, pašvaldība ir atbildīga par to, vai iedzīvotājiem tiks nodrošināta pieeja pakalpojumiem (pirmā – publiski tiesiskā pakāpe), savukārt, nosakot to, kā šie pakalpojumi tiks sniegti, pašvaldība var rīkoties gan publiski tiesiski, gan privāttiesiski gadījumā, ja pašvaldība pati iesaistās pakalpojumu sniegšanā. Pakalpojuma sniegšanas veids attiecas uz otro pakāpi.

Lietā nav strīda par padomes konstatētajiem faktiem, ka Getliņi un iepirkuma uzvarētāja – CREB – nodibināja kopsabiedrību un ka no noslēgtā dibināšanas līguma izriet, ka Getliņiem pieder Tīrīga 10% akciju, bet CREB – 90% akciju. Tīrīgai ir gan padome, gan valde, katra trīs personu sastāvā. Tīrīga padomes sastāvā ir divi CREB iecelti pārstāvji un viens Getliņu iecelts pārstāvis. Savukārt Tīrīga valdē CREB ieceļ divus valdes locekļus un Getliņi ieceļ vienu valdes locekli. Valdei ir pārstāvības un paraksttiesības tikai visiem kopā. Līdz ar to pamatots ir padomes konstatētais fakts, ka bez Getliņu ieceltā valdes locekļa Tīrīgas valdei nav iespējams parakstīt nekādus dokumentus un īstenot pārstāvību.

Tādējādi Lēmumā ir pareizi atzīts, ka Getliņiem kā publiskajam partnerim kopā ar pašvaldību ir kontrole pār kopsabiedrības Tīrīga ikdienas darbību sabiedrības padomes un valdes līmenī, kā arī būtisku lēmumu pieņemšanā sabiedrības akcionāru līmenī.

Šādos apstākļos apgabaltiesa piekrīt padomes secinājumiem, ka pašvaldība un Getliņi iesaistās Tīrīga ikdienas darbā kopā ar izvēlēto partneri CREB un veic to privāto, nevis publisko tiesību jomā.

Apgabaltiesa piekrīt padomes secinājumiem, ka kopsabiedrības dalībnieki veic saimniecisko darbību, līdz ar to pašvaldības un Getliņu darbība, dibinot kopsabiedrību ar izvēlēto privāto partneri, kā arī pakalpojumu sniegšana tostarp konkrētajā tirgū ir saimnieciskā darbība. Padome pareizi vērtējusi, ka apstākļi, ka pašvaldība un Getliņi izvēlas partneri atbilstoši Publiskās un privātās partnerības likumam, tomēr nemaina konkrētās darbības saimnieciskās darbības raksturu. Tādējādi pašvaldībai un Getliņiem kā tirgus dalībniekiem ir saistošas Konkurences likuma un LESD konkurenci regulējošās tiesību normas.

Lēmumā pareizi atzīts, ka izvēlētajā atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma veida pamatotība un izpilde, ciktāl tiek veikta vai ir plānots veikt saimniecisko darbību, ir pakļauta Konkurences likuma 3.pantam un ES konkurences tiesībām.

Padome pamatoti, atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas praksi, norādījusi, ka kā „tirgus dalībnieks” kvalificējams ikviens subjekts, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida. Arī publisko tiesību subjekts var būt saimnieciskās darbības veicējs. Apstākļi, ka subjektam, īstenojot daļu savas darbības, ir piešķirtas publiskās varas

pilnvaras, pats par sevi neaizliedz to kvalificēt kā uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē attiecībā uz pārējo tā darbību.

Tādējādi pašvaldības veiktā saimnieciskā darbība izriet no Koncesijas līgumā pašvaldības izvēlēta atkritumu apsaimniekošanas organizēšanas veida. Institucionālās PPP modelis nosaka pašvaldības kopā ar Getliņiem un Tīrīgu kopsabiedrības izveidi, tādējādi dalot investīcijas un darbības riskus, bet joprojām saglabājot iespēju piedalīties ikdienas lēmumu pieņemšanas procesā, nevis uzņemties tikai un vienīgi uzraugošo vai kontrolējošo lomu.

Atsaucoties uz Eiropas Savienības Tiesas atziņām, padome pareizi norādījusi, ka saimniecisko darbību veido jebkādas darbības, kas saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu attiecīgajā tirgū. Savukārt funkcionālais saimnieciskās darbības jēdziens ietver jebkuru darbību, kas vērsta uz preču un pakalpojumu tirdzniecību.

Apgabaltiesa piekrīt padomes apsvērumiem, ka peļņas faktiskai gūšanai nav izšķirošas nozīmes, lai darbībai piemistu saimnieciskas darbības raksturs un saimnieciskās darbības veicējs tiktu uzskatīts par tirgus dalībnieku. Padome pamatoti vērtējusi Koncesijas līguma un akcionāru līguma saturu, norādot, ka būtisks apsvērums ir tas, ka jau Koncesijas līguma 47.punktā pašvaldība un Getliņi kā pasūtītājs ir paredzējis iespēju pilnībā vai daļēji pārņemt pakalpojumu sniegšanu no Tīrīgas kā izpildītāja, ja izpildītājs pilnībā vai daļēji nespēj nodrošināt savu pienākumu daļu nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojuma sniegšanā. Turklāt akcionāru līgums paredz pašvaldībai un Getliņiem ienākumus no dividendēm proporcionāli to īpašumā esošo akciju skaitam, kas ir tieša no izveidotā sadarbības modeļa izrietoša peļņa.

Apgabaltiesa arī piekrīt padomes viedoklim, ka izskatāmajā lietā nav piemērojamas *Bodson* lietā izteiktās atziņas, jo lietu apstākļi būtiski atšķiras, proti, *Bodson* lietā slēgtie koncesijas līgumi par konkrētā pakalpojuma sniegšanu starp komūnām un to izvēlētiem privātiem partneriem paredzēja pilnīgu tiesību nodošanu.

Tādējādi padome ir pareizi novērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un secinājusi, ka pašvaldībai ir kontrole pār kopsabiedrības ikdienas darbību sabiedrības padomes un valdes līmenī, kā arī būtisku lēmumu pieņemšanā sabiedrības akcionāru līmenī, ko apstiprina arī kopīgās pārstāvības tiesības. Pamatots ir padomes secinājums, ka kopsabiedrības izveidē PPP ietvaros kopsabiedrības dalībnieki veic saimniecisko darbību. Līdz ar to pašvaldības un Getliņu darbība, izvēloties privāto partneri un dibinot kopsabiedrību, tostarp nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniegšanai, tāpat kā pati pakalpojumu sniegšana ir atzīstama par saimniecisko darbību. Apstākļi, ka pašvaldība un Getliņi izvēlas partneri atbilstoši Publiskās un privātās partnerības likumam, kā arī naudas plūsmas organizācija nemaina minētās darbības saimniecisko raksturu. Tādējādi pašvaldība un Getliņi ir atzīstami par Konkurences likuma 9.punktā definēto tirgus dalībnieku – jebkura persona, kura veic vai gatavojas veikt saimniecisko

darbību Latvijas teritorijā vai kuras darbība ietekmē vai var ietekmēt konkurenci Latvijas teritorijā.

[11] Vērtējot pašvaldības un Getliņu atrašanos dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, padome pamatoti norādījusi, ka pašvaldībai ir likumā „Par pašvaldībām” noteikta autonoma funkcija organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā. Pašvaldībai savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ir pienākums organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.

Atbilstoši Atkritumu apsaimniekošanas likuma 1.pantam atkritumu apsaimniekošana ir „atkritumu savākšana, uzglabāšana, pārvadāšana, reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sadedzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, atkritumu apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, kā arī tirdzniecība ar atkritumiem un starpniecība atkritumu apsaimniekošanā.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, padome pareizi secinājusi, ka pašvaldībai ir pienākums organizēt atkritumu apsaimniekošanas procesu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tostarp nosakot kārtību, kādā notiks atkritumu savākšana un pārvadāšana. Ņemot vērā pašvaldībai piešķirto varu organizēt visu sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, tostarp nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, padome pamatoti uzskatījusi, ka pašvaldībai ir administratīva vara vienpersoniski kontrolēt un ietekmēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanas procesu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā, tai skaitā nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanu un pārvadāšanu.

No Konkurences likuma 1.panta izriet, ka dominējošais stāvoklis ir tirgus dalībnieka vai tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem.

Lietā ir konstatēts, ka PPP procedūras ietvaros izveidotajā kopsabiedrībā Tīrīga 90% akciju turētājs ir CREB, savukārt Getliņi pārstāv pašvaldību Tīrīgā, turot 10% no kopsabiedrības akcijām. Vienlaikus noslēgtais Koncesijas līgums un akcionāru līgums paredz pašvaldības un Getliņu kopīgas saistības, un publiskajam partnerim, ņemot vērā tā administratīvo varu un savstarpējos līgumos noteiktu tiesību un atbildības sadalījumu, ir arī iespējas kontrolēt Tīrīga darbību.

Šādos apstākļos padome pareizi secinājusi, ka pašvaldībai vienīgajai ir vara brīvi organizēt sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā normatīvajos aktos paredzētajos veidos un ka tā kopā ar Getliņiem ir atbildīga par Koncesijas līgumā, ar kuru tiks organizēta sadzīves atkritumu apsaimniekošana turpmākos 20 gadus Rīgā, ietvertajām saistībām, to īstenošanu paredzot Tīrīga kontroles rezultātā.

Lietā arī ir konstatēts, ka vienīgais sadzīves atkritumu apsaimniekošanas poligons, kurā var veikt Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā savākto atkritumu apglabāšanu, pieder Getliņiem, un 97,7% Getliņu kapitāldaļu pieder pašvaldībai.

Šādos apstākļos pareizi ir padomes secinājumi, ka Getliņi ir pašvaldībai piederoša kapitālsabiedrība, kura ir neizbēgams sadarbības partneris gan Koncesijas līguma ietvaros, īstenojot Rīgas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidi, tā arī neizbēgams sadarbības partneris vertikāli integrētā atkritumu apglabāšanas tirgū Pierīgas reģionā, tostarp Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Līdz ar to līguma slēgšana ar pašvaldību un Getliņiem ir priekšnoteikums atkritumu savākšanas un pārvadāšanas veikšanai un attiecīgi darbībai konkrētajā tirgū.

Minētie apsvērumi ir pietiekami, lai secinātu, ka pašvaldība un Getliņi atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū – nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā. Turklāt Getliņi atrodas arī dominējošā stāvoklī atkritumu apglabāšanas tirgū Rīgas un Pierīgas reģionā.

[12] Atbilstoši LESD 102.pantam aizliegta ir nevis tirgus dalībnieka atrašanās dominējošā stāvoklī, bet gan šā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Padome Lēmumā norādījusi, ka lietā tiek vērtētas pašvaldības un Getliņu darbības nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū, kurā pašvaldība un Getliņi, īstenojot SAAS projektu koncesijas procedūras ceļā, izveido monopolstāvokli kopā ar izvēlēto partneri. Nav apšaubāms padomes konstatētais fakts, ka atbilstoši Koncesijas līgumam Tīrīga būs vienīgais nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu sniedzējs turpmākos 20 gadus. Šāda rīcība, salīdzinot ar līdz šim pastāvējušo pakalpojumu sniegšanas modeli, maina tirgus struktūru, likvidējot pastāvošo konkurenci un uz 20 gadiem slēdzot nešķiroto un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas pakalpojumu tirgu jauniem tirgus dalībniekiem. Tas norāda uz iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

Padome, atsaucoties uz Vispārējās Tiesas praksi, pareizi norādījusi, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens, kurš ietver dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcību, kas var ietekmēt struktūru tirgū, kurā tieši attiecīgā tirgus dalībnieka klātbūtnes dēļ konkurence jau ir pavājinājusies, un kas, izmantojot līdzekļus, kuri atšķiras no tiem, kas pastāv normālas preču un pakalpojumu konkurences apstākļos uz tirgus dalībnieku sniegto pakalpojumu pamata, apgrūtina joprojām tirgū esošā konkurences līmeņa saglabāšanu vai konkurences palielināšanos.

Apgabaltiesa piekrīt padomes secinājumiem, ka Tīrīgas spēja pārņemt visu klientu atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū panākta, pašvaldībai un Getliņiem izmantojot likumā noteiktās funkcijas konkurenci izslēdzošā veidā.

Šajā lietā ir iederīga arī padomes atsauce uz Senāta izteiktu atziņu, ka gadījumā, ja tirgus dalībniekam ir pieejami ietekmes līdzekļi publisko tiesību

jomā, ar kuriem šis tirgus dalībnieks var ietekmēt konkurenci tirgū, tad šo ietekmes līdzekļu izmantošana vērtējama kā tirgus varas izpausme.

Apgabaltiesai arī nav šaubu par padomes argumentiem attiecībā par to, ka konkrētais tirgus ir neizbēgami saistīts ar citiem sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgiem un ka Koncesijas līguma noslēgšana ietekmēs arī atkritumu pārstrādes tirgu un sadzīves atkritumu tirdzniecības tirgu.

[13] Pretēji pašvaldības un Tīrīgas ieskatam apgabaltiesa uzskata, ka lietā ir pamats atzīt, ka Koncesijas līgumam ir ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Padome pareizi atzinusi, ka šī ietekme nosakāma, pamatojoties uz trim kritērijiem: „tirdzniecība starp dalībvalstīm”, „var iespaidot” un „ievērojami”.

No LESD 102.panta izriet, ka vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Padome pamatoti atsaukusies, ka ietekme uz tirdzniecību „starp dalībvalstīm” nozīmē, ka jābūt ietekmei uz pārrobežu saimniecisko darbību, kurā iesaistītas vismaz divas dalībvalstis, tomēr LESD 102.pants var būt piemērojams arī gadījumos, kad ietekme ir uz daļu no dalībvalsts teritorijas, ar nosacījumu, ka ietekme uz tirdzniecību ir ievērojama. Lai noteiktu, ka konkrētajai darbībai ir ietekme starp dalībvalstīm, jāņem vērā sekas, ko rada ļaunprātīga rīcība attiecībā uz efektīvu konkurences struktūru iekšējā tirgū. Vienlaikus nav nozīmes tam, vai darbība attiecas uz faktisku tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja dominējošais uzņēmums cenšas likvidēt konkurentu no iekšējā tirgus, kad ir pierādīts, ka šāda likvidēšana ietekmēs konkurences modeļus iekšējā tirgū.

Lēmuma 10.punktā, citastarp atsaucoties uz atbilstošām Eiropas Savienības Tiesas atziņām, padome detalizēti pamatojusi, ka nav noteikti jākonstatē faktiskā tirdzniecība vismaz starp divām dalībvalstīm, bet ir pietiekami secināt, ka tirgus dalībnieka ļaunprātīga rīcība var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tātad nav obligāti jāpierāda, ka ļaunprātīga rīcība faktiski ir ietekmējusi tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet ir pietiekami konstatēt, ka ļaunprātīgā rīcība spēj radīt šādu ietekmi. Tādējādi, ņemot vērā objektīvu tiesisko vai faktisko apstākļu kopumu, jābūt iespējai ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, ka nolīgums vai prakse var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli ietekmēt dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības struktūru un apdraudēt dalībvalstu vienotā tirgus mērķa sasniegšanu.

Jāvērtē arī uzņēmumu rīcības nozīmība tirgū, jo ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nedrīkst būt nenozīmīga.

Vērtējot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, padome ir konstatējusi, ka iepirkums bija ES mērogā, aicinot konkursā piedalīties arī citu ES dalībvalstu uzņēmumus. Tādējādi Lēmumā pamatoti secināts, ka Getliņu rīkotais konkurss PPP ietvaros paredzēja potenciālu līgumpartneru – atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzēju – piesaisti no citām ES dalībvalstīm.

Apgabaltiesa uzskata, ka padomes atsauksmās uz Eiropas Komisijas lietu AT.39759 *ARA Foreclosure* ir iederīga šās lietas kontekstā, jo minētajā lietā tika konstatēts LESD 102.panta pārkāpums Austrijā dominējoša atkritumu apsaimniekošanas pakalpojuma sniedzēja darbībās, kur tas liedza citiem tirgus dalībniekiem piekļuvi savai infrastruktūrai. Tā kā tika konstatēta infrastruktūras neizvietojamība un cita starpā tika noslēgta piekļuve tirgum atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējam, kurš bija daļa no Vācijas grupas uzņēmuma, Eiropas Komisija arī konstatēja pārkāpuma pārrobežu dimensiju.

Apgabaltiesa piekrīt padomes vērtējumam, ka nav nozīmes faktam, ka konkrētā konkursa (PPP izvēles procedūras) piedāvājumus iesniedza tikai Latvijā reģistrēti tirgus dalībnieki. Būtiski, ka Koncesijas līgumā noteiktais termiņš uz 20 gadiem liedz piekļuvi konkrētajam tirgum, tostarp arī citu ES dalībvalstu atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniedzējiem.

Apgabaltiesa uzskata, ka tas, ka konkrētajā konkursā nepiedalījās neviens citā dalībvalstī reģistrēts tirgus dalībnieks, nenozīmē, ka šādi dalībnieki nepieteiktos tādā konkursā, par ko nepastāvētu pamatotas šaubas par LESD 102.panta iespējamu pārkāpumu.

Padome pamatoti ņēmusi vērā apsaimniekojamo mājsaimniecību (sadzīves atkritumu radītāju) skaitu un savācamo atkritumu daudzumu. Tas, ka Rīgas pilsētas pašvaldības administratīvajā teritorijā esošo iedzīvotāju skaits veido aptuveni vienu trešdaļu no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita un tādējādi aptver būtisku daļu no Latvijā apsaimniekojamo mājsaimniecību skaita, kā arī Rīgas pilsētā radītais sadzīves atkritumu apjoms veido nepilnus 50% no Latvijā radītā sadzīves atkritumu apjoma, ir būtiski apstākļi, kas norāda uz to, ka konkrētais tirgus ir būtiska tirgus daļa Latvijas mērogā un izrietoši – arī ES mērogā.

Šādos apstākļos apgabaltiesa atzīst par pareiziem padomes secinājumus, ka pašvaldības un Getliņu darbības ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm nešķirotu un dalīto sadzīves atkritumu savākšanas un pārvadāšanas tirgū, aptverot būtisku Latvijas un ES iekšējā tirgus daļu. Tādējādi uz lietu ir attiecināms LESD 102.pantā paredzētais dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

[14] Pašvaldība un Tīrīga uzskata, ka pagaidu noregulējums lietā piemērots prettiesiski un Lēmums ir atceļams arī tāpēc, ka LESD 102.panta pārkāpums nav pierādīts.

Tādējādi lietā ir strīds par padomes izmantoto pierādīšanas standartu.

Apgabaltiesa konstatē, ka izskatāmajā lietā pagaidu noregulējums ir pieņemts tūlīt pēc lietas ierosināšanas iestādē. Tas nozīmē, ka konkurences tiesību pārkāpums vēl nevar būt pierādīts.

Padome Lēmumā pamatoti norādījusi, ka pagaidu noregulējuma mērķis ir nodrošināt, ka izmeklēšanas laikā netiek nodarīts būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kura novēršana varētu būt apgrūtināta brīdī, kad tiek pieņemts galīgais lēmums lietā. Pagaidu noregulējuma mērķis ir panākt, ka galīgais lēmums lietā ir efektīvs. Tādējādi atbilstoši Konkurences likuma

30.pantā norādītajam padomes rīcībā ir jābūt pierādījumiem, kas liecina par iespējamo ES konkurences tiesību pārkāpumu, nevis padomei šajā procesa stadijā ir jāpierāda iespējama pārkāpums.

Ievērojot minēto, šajā gadījumā nav pamata attiecināt pierādīšanas standartu, kas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 195.pantam attiecas uz tiesas jau pabeigtā administratīvajā procesā iestādē iegūto pierādījumu pārbaudi.

[15] Saskaņā ar Regulu 1/2003 un Konkurences likuma 30.pantu pagaidu noregulējumu var piemērot, ja padomes rīcībā ir pierādījumi, kas liecina par iespējamu ES konkurences tiesību pārkāpumu, un šā pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei.

Pašvaldība un Tīrīga uzskata, ka Konkurences likuma 30.panta trešās daļas piemērošanai lietā nav konstatējami apstākļi, ka pārkāpuma neizbeigšana var nodarīt būtisku un neatgriezenisku kaitējumu. Eiropas Savienības Vispārējās tiesas bijušā tiesneša /pers. V/ rakstveida viedoklī arī norādīts, ka lietā nav saskatāms nopietns un nelabojams kaitējuma konkurencei risks, kas ir priekšnoteikums pagaidu noregulējuma piemērošanai.

Apgabaltiesa piekrīt Lēmumā izdarītajam vērtējumam, ka, ja iespējamā pārkāpuma rezultātā var tikt ietekmēta tirgus struktūra, tas jau ietver sevī būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, jo tirgus struktūras izmaiņu rezultātā notiek būtiskas izmaiņas sistēmā ietvarā, kurā viss tirgus, tostarp tā dalībnieki, darbojas. Tā rezultātā var rasties pārmaiņas tirgū, kuras vēlāk, pieņemot galīgo lēmumu, var būt ļoti grūti izmainīt uz esošo tirgus situāciju.

Apgabaltiesa lietā noskaidrotajos apstākļos piekrīt padomei, ka lietā iespējama ES konkurences tiesību pārkāpums tā neizbeigšanas gadījumā radīs būtisku un neatgriezenisku kaitējumu konkurencei. Proti, Tīrīga uzsāka klientu līgumu pārslēgšanu mēneša laikā no Koncesijas līguma noslēgšanas brīža, bet faktisko darbību plānoja uzsākt no 2019.gada 15.septembra. Uzsākot līgumu pārslēgšanu, tiek uzsākts process, kura rezultātā šobrīd tirgū esošie tirgus dalībnieki būs spiesti pamest konkrēto tirgu pašvaldības un Getliņu rīcības rezultātā, turklāt šāda situācija saglabāsies uz vismaz turpmākajiem 20 gadiem, liedzot iespēju jauniem tirgus dalībniekiem ienākt šajā tirgū. Šāda dominējošā stāvokļa izveide tirgū, kurā līdz tam ir pastāvējuši konkurences apstākļi, ir būtiskas tirgus struktūras ietekmēšana, pilnībā likvidējot jebkādu konkurenci konkrētajā tirgū.

Brīdī, kad Tīrīga uzsāks pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū kā vienīgais pakalpojuma sniedzējs, šādas izvēles atkritumu radītājiem vairs nebūs un tie būs spiesti vismaz turpmākos 20 gadus saņemt pakalpojumu no Tīrīga.

Tādējādi Koncesijas līguma izpildes uzsākšanas rezultātā nodarītais kaitējums ir uzskatāms par neatgriezenisku. Līdz ar Koncesijas līguma noslēgšanu atkritumu radītājiem un valdītājiem ir liegta iespēja izvēlēties izdevīgāko un piemērotāko atkritumu apsaimniekotāju konkurences apstākļos, kas sniedz dažādību cenas, pakalpojuma sniegšanas nosacījumu un kvalitātes ziņā.

Līdz ar Koncesijas līguma noslēgšanu mainās atkritumu radītāju un valdītāju tiesiskais stāvoklis, un padome pareizi vērtējusi, ka tiem nav pamata gaidīt līdz padomes galīgā lēmuma pieņemšanai.

Padome pamatoti atsaukusies uz Eiropas Komisijas 2001.gada 3.jūlija lēmumu D3/38.044 *IMS HEALTH* lietā, kurā secināts, ja tirgus dalībnieks pamet konkrēto tirgu, tad to var uzskatīt par būtisku un neatgriezenisku kaitējumu, kas var tikt atrisināts steidzamā kārtībā, piemērojot pagaidu noregulējumu.

Tādējādi iespējamā LESD 102.panta pārkāpuma neizbeigšanas rezultātā radīsies būtisks un neatgriezenisks kaitējums konkurencei, kas prasa pagaidu noregulējuma piemērošanu.

Pareizs ir padomes apsvērumš, ka kaitējuma tūlītējais raksturs izriet jau no tirgus struktūras izmaiņām, un tādējādi, vērtējot pagaidu noregulējuma piemērošanas nepieciešamību, nozīme ir vēlāk pieņemtā galīgā lēmuma efektivitātes nodrošināšanai.

[16] Apgabaltiesa nesaskata, ka padome būtu pieļāvusi kļūdas savas rīcības brīvības izmantošanā, nosakot brīdi, no kura apturama Koncesijas līguma izpilde, un ka pašvaldībai pastāv objektīvi šķēršļi izpildīt tai noteiktos tiesiskos pienākumus.

Arī tas, ka apturēšana attiecas tikai uz Koncesijas līguma daļu, neietekmē Lēmuma tiesiskumu. Apgabaltiesa uzskata, ka padomei nebija tiesiska pamata uzlikt Lēmuma adresātiem apturēt Koncesijas lēmuma darbību daļā, uz kuru nav pamata piemērot LESD 102.pantu.

Nav nozīmes lietas dalībnieku apsvērumiem par to, ka lietu par iespējamu LESD 102.panta pārkāpumu tā varēja ierosināt jau agrāk. Tomēr norādāms, ka pirms Koncesijas līguma noslēgšanas nebija pamata pārkāpuma konstatēšanai, savukārt savus apsvērumus par pārkāpuma iespējamību minētā līguma noslēgšanas gadījumā padome pašvaldībai bija izteikusi.

[17] Apgabaltiesa norāda, ka, iestājoties ES un kļūstot par ES iekšējā tirgus dalībnieci, Latvijai radās un pastāv pienākums ievērot ES tiesību normas, tostarp ES konkurences tiesības. ES konkurences tiesību normas, tostarp LESD 102.pants, ir vērstas uz to, lai aizsargātu konkurentu un patērētāju intereses, tirgus struktūru un konkurenci kā tādu (*sk., piemēram, Eiropas Savienības Tiesas sprieduma C-8/08 T-Mobile Netherlands lietā 38.punktu*), lai konkurence kopējā tirgū netiek izkropļota, lai tiktu līdzsvarota cenu stabilitāte, sekmētu tirgus liberalizāciju. Funkcionējošs ES iekšējais tirgus palīdz mazināt cenas.

Līdz ar to dalībvalsts nacionālais tiesiskais regulējums, tostarp Atkritumu apsaimniekošanas likuma un Publiskās un privātās partnerības likuma normas, nedrīkst būt pretrunā ar ES tiesību normām. Turklāt ikviena nacionālo tiesību norma, ja tās atbilstību augstāka juridiska spēku tiesību normām nav izvērtējusi Satversmes tiesa, var tikt pakļauta šādai Satversmes tiesas tiesvedībai.

Apgabaltiesa norāda, ka nav pietiekami atsaukties, ka pašvaldība, izvēloties atkritumu apsaimniekošanas modeli un slēdzot Koncesijas līgumu, ir ievērojusi Atkritumu apsaimniekošanas likuma un Publiskās un privātās

partnerības likuma normas, jo tā nav vērtējusi savu darbību ietekmi uz konkurenci un atbilstību LESD 102.pantam.

Lai arī vairākas iestādes izvēlēto pakalpojumu sniegšanas modeli atzina par atbilstošu nacionālajam normatīvajam regulējumam, tomēr nav strīda, ka neviena no iestādēm nevērtēja Koncesijas līgumu no konkurences tiesību viedokļa, jo tāda kompetence ir tikai padomei. Neņemot vērā padomes apsvērumus, pašvaldība un Getliņi apzināti riskēja pieļaut LESD 102.panta pārkāpumu.

No lietas materiāliem ir redzams, ka padome jau 2017.gada 14.februārī, 17.martā un 28.aprīlī vērsās pie pašvaldības ar vēstulēm un sniedza viedokli, ka pastāv pamatotas bažas par plānotajā publiskās un privātās partnerības līgumā paredzēto tā termiņu, kā arī izvēli veidot kopsabiedrību ar tikai vienu atkritumu apsaimniekotāju, veidojot tikai vienu atkritumu apsaimniekošanas zonu, kā rezultātā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgus Rīgā tiks uz 20 gadiem slēgts konkurencei. Padome šajās vēstulē lūdza pašvaldību pirms plānotās publiskās un privātās partnerības tālākas virzības rūpīgi izvērtēt pieņemamā lēmuma iespējamo ietekmi uz konkurenci, tirgu un patērētājiem ilgtermiņā.

Pašvaldība minētās vēstules nav ņēmusi vērā, kaut varēja atbilstoši padomes norādītajiem apstākļiem apsvērt citu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas modeli.

[18] Šādos apstākļos pašvaldības pieteikums ir noraidāms. Ne pašvaldība, ne trešās personas lietā nav atspēkojušas padomes argumentus par LESD 102.panta piemērošanas pamatotību lietā.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 31.panta pirmo un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 282.panta 2.punktu, 285.-287.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nolēma:

Konkurences padomes 2019.gada 9.septembra lēmumu Nr.19 (protokols Nr.47, 2.§) „Par pagaidu noregulējumu” atstāt negrozītu, bet Rīgas pilsētas pašvaldības pieteikumu noraidīt.

Izbeigt tiesvedību lietas daļā, kas ierosināta sakarā ar AS „Tīrīga” pieteikumu.

Lēmums nav pārsūdzams un tas stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	<i>(personiskais paraksts)</i>	L.Vīnkalna
Tiesneses	<i>(personiskais paraksts)</i>	S.Gintere
	<i>(personiskais paraksts)</i>	I.Meldere

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās apgabaltiesas tiesnese
Rīgā 2019.gada 1.oktobrī

L.Vīnkalna